

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav bohemistických studií

Bakalářská práce

Mgr. Katja Wunderlin

Obraz Šumavy v díle Karla Klostermanna

The Representation of Šumava in the work of Karel Klostermann

Vedoucí práce: PhDr. Tomáš Vučka

Praha 2016

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Tomáši Vučkovi za věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích. Mé poděkování patří též PhDr. Jarmile Wunderlin a JUDr. Františku Taliánovi za rady a inspirující rozhovory nejen při vypracování této bakalářské práce.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny, literaturu a další odborné zdroje a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 07.8.2016

.....

Klíčová slova: Karel Klostermann, V ráji šumavském, Ze světa lesních samot, Šumava, místa, osud, Březník, Kvilda, Horská Kvilda, Bučina, Knížecí Pláně

Anotace: Práce se zabývá osudem vybraných míst, vesnic nebo obcí, ve kterých se odehrává děj literárních děl spisovatele Karla Klostermanna. Klostermann byl významným spisovatelem 19. století, který zpracoval ve svých dílech život obyvatel Šumavy. Děje jeho románů a povídek se odehrávají na různých místech Šumavy osídlené převážně německy mluvícím obyvatelstvem, které bylo po roce 1945 nuceno odejít. Cílem mé práce je ukázat realitu tehdejší doby v literárním zpracování Karla Klostermanna, se záměrem na vybrané popisované lokality a jejich osud do současnosti. Podkladem pro moji práci jsou tyto dvě vybraná díla od Klostermanna: *V ráji šumavském*, *Ze světa lesních samot*.

Keywords: Karel Klostermann, V ráji šumavském, Ze světa lesních samot, Šumava, Bohemian Forest, localities, fate, Březník, Kvilda, Horská Kvilda, Bučina, Knížecí Pláně

Abstract: This work deals with the fate of selected places or villages in which the stories of Karel Klostermanns literary works take place. Klostermann was an important writer of the 19th century, who dealt with the lives and the residents of Šumava in his literary works. The plot of his novels and short stories take place in different localities of Šumava. Šumava is a place that was populated predominantly with a German-speaking population in this time. In 1945 this population was forced to leave the region. The goal of my work is to show the reality of the former time in the literary work of Karel Klostermann. The focus is on selected locations and their fate up to the present. As a basis for this analysis are two selected novels from Karel Klostermann: *V ráji šumavském*, *Ze světa lesních samot*.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Karel Klostermann a šumavská literatura	7
2.1. Šumavská literatura	7
2.1.1. Život Karla Klostermanna	9
2.1.2. Literární dílo Karla Klostermanna	11
3. Romány Karla Klostermanna.....	14
3.1. Ze světa lesních samot.....	14
3.2. V ráji šumavském	17
4. Místa Klostermannových románů	23
4.1. Březník (Pürstling).....	23
4.2. Kvilda (Aussergefild) a Horská Kvilda (Innergefild).....	25
4.2.1. Společná historie Kvildy a Horské Kvildy.....	26
4.2.1.1. Horská Kvilda (Innergefild)	29
4.2.1.2. Kvilda (Aussergefild)	34
4.3. Bučina (Buchwald) a Knížecí Pláně (Fürstenhut).....	37
4.3.1. Bučina (Buchwald).....	37
4.3.2. Knížecí Pláně (Fürstenhut).....	39
5. Závěr	41
Bibliografie	43
Příloha - Fotografie	46

1. Úvod

Tato práce se zabývá osudem vybraných míst (vesnic, obcí nebo samot), ve kterých se odehrává děj literárních děl spisovatele Karla Klostermanna.

Karel Klostermann byl významným spisovatelem druhé poloviny 19. století. Ve svých románech a povídkách realisticky, citlivě a působivě popisuje přírodní scenérie, krajinu, život obyvatel a i hospodářský a společenský vývoj původní staré Šumavy. Klostermannův největší literární přínos spočívá právě v pravdivém zachycení této doby. Jeho dílo umožnilo objevit zapadlý kout Čech, kterým Šumava na konci 19. století byla, pro tehdejší čtenáře a turisty a zároveň napomohlo uchovat soudobý obraz Šumavy pro budoucnost.

Šumava byla v Klostermannově době osídlená převážně německy mluvícím obyvatelstvem, které bylo po roce 1945 nuceno odejít. Odsun německých obyvatel byl historickým převratem v kulturním a hospodářském vývoji Šumavy a měl zásadní dopad nejen na rozvoj a osud obcí, vesnic a míst ale celé krajiny. Šumava, která se do té doby rozrůstala a prosperovala, v průběhu dalších let začala chátrat a částečně i zanikat.

Cílem mé práce je srovnat obraz reality tehdejší doby v literárním zpracování Karla Klostermanna, vybraných popisovaných lokalit a jejich osudů do současnosti. Podkladem pro zpracování mé práce jsou dva z nejznámějších románů od Klostermanna: *Ze světa lesních samot* a *V ráji šumavském*. Na základě těchto děl bylo zvoleno pět lokalit. Jedná se o samotu Březník a obce Kvilda, Horská Kvilda, Bučina a Knížecí Pláně. U těchto míst je popsán historický a společenský vývoj od počátku až k dnešku.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole se zaměřuji na život Karla Klostermanna a jeho vztah k Šumavě. V druhé kapitole je vylíčena Klostermannova literární tvorba. Menší podkapitola je též věnována pojmu *šumavská literatura* a soudobým autorům této literatury. V další kapitole se čtenář seznámí s obsahem vybraných románů. V poslední, čtvrté, kapitole jsou popsány osudy vybraných míst až do současnosti. Lokality byly vybrány podle děje románů. Na Březníku se odehrává hlavní děj díla *V ráji šumavském*, na Horské Kvildě zase děj románu *Ze světa lesních samot*. Ostatní obce, Kvilda, Bučina a Knížecí Pláně, jsou zvoleny jednak proto, že se v nich odehrává část děje, a jednak proto, že jsou zajímavé z hlediska jejich historického vývoje. Na závěr práce jsou přiloženy fotografie ukazující tematizovaná místa v průběhu času.

2. Karel Klostermann a šumavská literatura

Oblast centrální Šumavy na česko-bavorském pomezí, rozprostírající se na území třech států, České republiky, Německa a Rakouska, byla dlouho takřka neznámou a turisty nenavštěvovanou částí Čech. Větší pozornosti se dostalo Šumavě až na konci 19. století díky autorům, kteří se začali věnovat jejím přírodním a kulturním zvláštnostem a díky vzniku prvních průvodců, bedekrů nebo i monografií.¹

2.1. Šumavská literatura

S literaturou zabývající se kulturními, společenskými a přírodními tématy této oblasti (tzv. *šumavskou literaturou*) a „se jmény lidových autorů z českorakouského a českobavorského pomezí“² se člověk mohl setkávat jen víceméně v soudobých šumavských kalendářích, sbornících nebo ročenkách, které se daly nalézt skoro v každém stavení na Šumavě.³ Velká část autorů byla známa pouze v oblastech Šumavy a Pošumaví a nanejvýš ještě v okolních městech. Omezení na region je jeden z primárních znaků této literatury. Dalším znakem této literatury je jazyk. Literatura o Šumavě, její přírodě a jejích obyvatelích, byla psána převážně jazykem německým a byla určena takřka výlučně německým obyvatelům Šumavy. Německy psaná díla se překládala do češtiny jen výjimečně, proto se dá mluvit o německé šumavské literatuře nazývané *Böhmerwaldliteratur* či *Böhmerwalddichtung*.⁴ Texty, které se do této literatury řadí, vznikaly v rozmezí od poloviny 19. století až do konce druhé světové války v roce 1945, kdy obyvatelstvo německé národnosti bylo odsunuto z ČSR.⁵

Nejznámějším německy píšícím autorem byl Adalbert Stifter (narozen v Horní Plané (Oberplan)), který je považován za zakladatele šumavské literatury vůbec. Díky němu se stala šumavská literatura nedílnou součástí světového literárního fondu.

---

¹ srov. NEUMANN, Jiří. *Šumava: zajímavosti o lidech, přírodě a řemeslech*. Líbeznice: Víkend, 2009, s. 190-196. Jedna s prvních monografií o Šumavě (1860) byla od Josefa Wenziga a Jana Krejčího. Nebo i ve svazku Ottovy knižní řady Čechy (1883) obsahovali kapitulu o Šumavě.

² MAREŠ, Jan. *Was ist Böhmerwaldliteratur? - Co je to šumavská literatura?*. In: Kulturregion Goldener Steig. Aufsätze zur Ausstellung. - Kulturní oblast Zlatá stezka. Příspěvky k výstavě / Mnichov: Adalbert Stifter Verein, 1995.

³ K nim například patřil vyšebrodský Franz Isidor Proschko, bavorský Maximilian Schmidt zvaný Waldschmidt, prachatický Josef Messner, Adolf Schimann z Černé v Pošumaví a jiné.

⁴ Tamtéž.

⁵ MAIDL, Václav. *Deutschgeschriebene Literatur des Böhmerwaldes*. In: MAIDL, Václav (Hrsg.). *Aus dem Böhmerwald: Deutschsprachige Erzähler*. 1. vyd. Pasov: Verlag Karl Stutz, 1999, s. 423.

Mezi další, byť méně známé, autory šumavské německy psané literatury, patří spisovatel Johann Peter ze zaniklé obce Bučiny (Buchwald), který redigoval šumavský literární časopis *Der Böhmerwald*, dále Zephyrin Zettl, nejuznávanější z šumavských nářečních básníků ze zaniklých Stodůlek u Prášil (Stadln), Richard von Kralik, pocházející ze známé sklářské rodiny Kraliků von Meyrswalden z Lenory (Eleonorenhain), Sepp Skalitzky ze zaniklé obce Červené Dřevo (Rothenbaum) u Nýrska, Leopold Klíma také ze zaniklé obce Červené Dřevo u Nýrska, Hans Watzlik z Dolního Dvořiště (Unterhaid) na Kaplicku, Josef Furth, jehož rodina pocházela ze zaniklých Horních Světých Hor (Oberlichtbucht) blízko Strážného (Kuschwarda), Oskar Günther z Prachatic, Anton Pachelhofer také z Prachatic, Franz Karl Leppa z Českých Budějovic (Budweis), Lina Müller-Černajová z Českého Krumlova (Böhmisch Krumau), hrabě Peter Revertera, manžel Idy Schwarzenbergové, narozený v Paříži, žijící na svém velkostatku Helfenberg, Jeanette Schmid-Meilová narozena ve Volarech (Wallern)⁶, Ernestine Tutzigerová, pseudonym básničky Betty Steinbrenerové pocházející ze slavné tiskařské rodiny z Vimperka (Winterberg), Rudolf Witzany z Nových Hradech (Gratzen), Anton Schott ze zaniklých Zadních Chalup (Hinterhäuser), Hans Multerer ze zaniklé vsi Pláně (Plöss) a mnoho dalších.⁷

Zájem o šumavskou tematiku se postupně zvyšoval i u českých čtenářů. V českojazyčném prostředí se časem vytvořila samostatná česká produkce. Vůdčí postavou byl Karel Klostermann, který psal své romány v češtině. V souvislosti se vznikem česky psané literatury o Šumavě také nesmí být opomenuto méně známé, ale významné jméno Aloise Vojtěcha Šmilovského (vlastním jménem Schmillauer) s jeho románem *Parnasie* z roku 1874.

Hlavním tématem tohoto literárního žánru bylo líčení idylické přírody, se kterou člověk žije v přirozeném souladu.⁸ Dalším tématem byl boj člověka se svéráznou šumavskou přírodou, kdy tajuplná a drsná příroda se stává protivníkem člověka v jeho každodenní lopotné snaze o obživu.⁹ V dílech se často objevují motivy náboženské, je popisována pověrčivost obyvatel Šumavy, ale i jejich silná víra v boží spravedlnost, tradice svěcení a zvyků katolických svátků, uctívání světců a úcta k liturgickým symbolům, poutním místům či kostelům, které znamenaly pro obyvatele divoké a nevyzpytatelné přírody jakési důvěrné bezpečí a dodávaly jim pocit

---

⁶ Jeanette Schmid-Meilová se narodila jako chlapec Rudolf Schmid, který později změnil pohlaví.

⁷ srov. GAZL, Martin (ed.). *Kohoutí kříž: 'S Hohnakreiz: ozvěny německé lyriky ze Šumavy*. V tomto uspořádání 1. vyd. Překlad Jan Mareš. Praha: BB art, 2003, s. 107-126.

Mnoho rodných míst šumavských autorů po roce 1945 přestalo existovat.

⁸ Např. Adalbert Stifter *Hvozd* (1841)

⁹ Např. Klostermannovo díla

jistoty a odvahy v každodenním tvrdém životě. „V dlani Boží je sice bezpečno, ale divoká příroda kolem přitom nahání hrůzu a děs“.¹⁰

2.1.1. Život Karla Klostermanna

Karel Faustin Klostermann se narodil 15. února 1848 v Haagu¹¹ v Horním Rakousku. Jeho otec Josef Klostermann pocházel z Dolních Hrádkách (Unterschlösselwald) u Srní (Rehberg)¹² a byl praktickým lékařem. Klostermannova matka Charlotta, dívčím jménem Hauerová, pocházela z rodiny Abélé, potomků francouzských šlechticů, kteří v Debrníku u Železné Rudy na Šumavě založili sklárnu. Rodina Klostermannů se často kvůli otcově práci stěhovala a Karel prožil své dětství střídavě v Sušici, v Žichovicích, v Štěkni u Strakonice a v Kašperských Horách.

Nejprve Karla Klostermanna vyučovala matka doma. Později ho rodiče poslali do školy do Stříbrných Hor (Silberberg) (1855-1857), dnes součást obce Nalžovské Hory. Zde bydlel u proslulého pedagoga Petra Šafránka, který ho připravil ke studiu na gymnáziu. Klostermann na něho ve svých pamětech vzpomíná: „Pan učitel vystihl záhy, že jsem se neobyčejně živě zajímal o zvířata a jejich život, vůbec o vše, co se dělo v přírodě. Zájem tento byl mi vštípen mým otcem a učitel jej dále vypěstoval“.¹³

V létě roku 1857, před Karlovým nástupem na gymnázium, se rodina přestěhovala kvůli otcovu zaměstnání do Sušice. Toto léto také vzal otec syna poprvé do jeho rodných hor a lesů, do Kvildy (Aussergefild), do Hrádkách (Schlösselwald), do Srní (Rehberg) a okolí, do „nejzastrčenějšího tehdy zákoutí vlasti, kam nevedla silnice, jen cesta neupravená a při špatném počasí nesjízdná“.¹⁴ Tato místa zůstala Klostermannovi navždy zdrojem inspirace jeho románů.

Od tohoto roku až do ukončení svých akademických studií v roce 1870 trávil Karel většinu prázdnin u svých příbuzných v obvodě obce Srní. Nejvíce si oblíbil tetu, žijící v Horních Hrádkách (Oberschlösselwald), a strýce z Dolních Hrádkách (Unterschlösselwald). Svůj čas trávil pomocí při polních pracích, hraním si s dětmi ze vsi nebo často jen touláním se ve volné přírodě. „Vyhledával si společnost klukovskou, jak se mu hodilo. [...] Společníky byli mu děti

---

¹⁰ MAREŠ (1995).

¹¹ Datum podle knihy Maxe Regala „Život a dílo Karla Klostermanna“ (1926). U některých jiných zdrojů se uvádí 13. únor 1848.

¹² Obec Srní se nachází v centrální Šumavě a v té době se jednalo o jeden z nejzapadlejších koutů Šumavy.

¹³ KLOSTERMANN, Karel. *Vzpomínky na Šumavu: kniha pamětí*. Vyd. 2. Strakonice: Hrad, 2006, s. 42 - 44.

¹⁴ REGAL, Max. *Život a dílo Karla Klostermanna*. Praha: Jos. R. Vilímek, 1926, s. 23.

vesnické spodiny, pasáckové...“.¹⁵ Často také chodíval na šumavské louky pást stáda, kde s pasáčky pak pobýval i několik týdnů. Tímto způsobem se dostával na místa, na která kromě pastevců a hajných málokdo přišel.¹⁶

Otec, který vzpomínal na vlastní mládí, mu tuto volnost dopřál, „nemaje zbytečné úzkostlivosti o zdraví dítěte“.¹⁷ Důležité pro něj bylo, aby se dítě otužilo, umělo spoléhat na sebe a ničeho se nebálo. Chlapec měl tedy dostatečně příležitostí seznamovat se s přírodou a s životem obyvatel Šumavy. Mládí, které Klostermann prožil v této oblasti, na rozhraní Českého a Bavorského lesa, mělo rozhodující vliv na jeho další život a hlavně i pozdější literární tvorbu.

Na gymnázium chodil Karel v Písku a v Klatovech (Klattau). První rok studia zahájil v Písku v roce 1858, poté pokračoval v Klatovech a studia dokončil 1865 opět v Písku.

Po maturitě Karel odešel na přání otce do Vídně studovat medicínu (1865–1869), kterou však po 10 semestrech přerušil a ani později už nedostudoval. Důvodem byla zčásti jeho silná krátkozrakost, ale hlavně špatná finanční situace rodiny. V roce 1870 proto na dva roky přijal místo soukromého vychovatele v Žamberku.¹⁸

V roce 1872 se Klostermann opět vrací zpět do Vídně, kde mu bylo zajištěno místo v redakci pročeského časopisu *Wanderer* vydávaném v německém jazyce.¹⁹ Po roce (1873) bylo však vydávání časopisu z důvodu finančních potíží zastaveno, a Klostermann tedy přijal místo suplenta²⁰ pro výuku francouzštiny a němčiny na německém reálném gymnáziu v Plzni. V roce 1878 se zde stal řádným profesorem a působil na této škole po celý svůj profesní život až do roku 1908, kdy odešel do penze.²¹ Klostermann byl vedle své pedagogické činnosti i velmi aktivně činný ve veřejném životě a navíc se začal stále víc zabývat literární tvorbou.²²

V roce 1875 se Karel oženil s Němkou Marií Carmine. V lednu 1898 Carmine zemřela a Klostermann ovdověl. Na konci téhož roku se oženil podruhé s Betty Juránkovou. Jeho druhá

---

¹⁵ Tamtéž, s. 14–15.

¹⁶ srov. KLOSTERMANN (2012), s. 21–22.

¹⁷ REGAL (1926), s. 14.

¹⁸ srov. KLOSTERMANN (2012), s. 20.

¹⁹ srov. REGAL (1926), s. 47–48.

²⁰ pomocný zastupující učitel

²¹ Karel Klostermann ovládal kromě francouzštiny a němčiny také italštinu, španělštinu, ruštinu, srbochorvatštinu, zčásti angličtinu, polštinu a rumunštinu, a později i novořečtinu.

FORST, Vladimír; OPELÍK, Jiří, a kol. *Lexikon české literatury. Díl 2. 1. vyd. svazek 2.* Praha: Academia, 1993, s. 729. a REGAL, Max. *Život a dílo Karla Klostermanna.* Praha: Jos. R. Vilímek, 1926, s. 47.

²² srov. REGAL (1926), s. 50–54.

žena byla vdovou po českém továrníkovi. Sňatek s ní přinesl Klostermannovi finanční prostředky, které mu umožnily věnovat se více své literární činnosti.²³

S rostoucím věkem Klostermann trávil stále více času ve Štěkni u Strakonic, kde se léčil z různých onemocnění, například ze španělské chřipky nebo ze srdeční choroby.²⁴ Dne 16. července 1923 Karel Klostermann zemřel na rozedmu plic ve Štěkni. Slavnostně byl pohřben v Plzni. Náhrobek, který na jeho počest pořídilo město Plzeň, odkazuje na jeho celoživotní vztah k Šumavě.

2.1.2. Literární dílo Karla Klostermanna

Literární tvorba Karla Klostermanna je velmi rozsáhlá, skládá se z románů, povídek, črt, obrázků a kreseb, které vycházely zprvu v časopisech, novinách a kalendářích. Klostermann publikoval pod svým vlastním jménem nebo částečně i pod pseudonymem Faustin nebo Doubravský.

Ačkoli vytvořil obsáhlé dílo, k literatuře se Klostermann dostal, jak sám říká „zcela nenadále“²⁵ a poměrně pozdě, až ve svých 37 letech. Sám se k tomu vyjadřuje:

„Neměl jsem nikdy aspirace, státi se nějakým vynikajícím zjevem v české literatuře, ani vůbec v písemnictví, do něhož jsem se dostal poměrně dosti pozdě a počal jsem psát, když mi minul 37. rok mého věku, r. 1885, a věru nevím, co jsem měl původně na mysli, leda to, že jsem, byl k tomu vyzván p. Václavem Nedomou, chtěl napsat několik feuilletonů do bývalé německé *Politik*“.²⁶

V roce 1884 navštívil Karel Klostermann Prahu. Při této příležitosti se setkal se svým bývalým šéfem z časopisu *Wanderer* Václavem Nedomou, který byl nyní šéfredaktorem německy psaného časopisu *Politik*. Václav Nedoma, který nezapomněl na Klostermannovo žurnalistické nadání, ho požádal, aby se stal plzeňským dopisovatelem časopisu. Klostermann však nechtěl psát o politice, a proto se domluvil s Nedomou, že bude psát „něco pod čaru“.²⁷

Hned jak se Klostermann vrátil do Plzně, napsal německou črtu z centrální Francie, kde před několika lety trávil prázdniny. Článek měl úspěch a tak následovalo několik dalších. Po čase ho

---

²³ DVOŘÁK, Gerold. *Několik dat a poznámek ke Karlu Faustinu Klostermannovi (1848-1923), k jeho životu a dílu* [online]. 1998, [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: www.kohoutikriz.org/data/w_klost.php

²⁴ Knížeti Windischgrätzovi zde patřil zámek a Klostermannovi povolil v roce 1919 zde doživotně pobývat.

²⁵ KLOSTERMANN (2012), s. 22.

²⁶ Tamtéž, s. 25.

²⁷ REGAL (1926), s. 88.

napadla myšlenka, „že by se snad zavděčil čtenářům 'Politik', vyliče podrobně dřívější i přítomné poměry přírodní naší Šumavy a život jejího obyvatelstva“.²⁸

Pro většinu lidí byly v té době odlehlé oblasti Šumavy naprosto neznámé, protože byly špatně přístupné a tak v podstatě zcela odloučené od ostatního světa.²⁹ Důvodem nebyla pouze ztížená dostupnost do této oblasti, ale i dostupnost v oblasti samotné. Výše položená místa a hluboké lesy nebyly proniknutelné vůbec. I řídké osídlení území, v němž žilo obyvatelstvo rozptýleně v menších osadách nebo samotách, bylo jedním z důvodů izolace této oblasti.

Fejetony, které Klostermann uveřejňoval v letech 1885-1887 pod pseudonymem Faustin, byly známy pod názvem *Heiteres und Trauriges aus dem Böhmerwalde*. V roce 1890 je autor vydal vlastním nákladem souborně pod názvem *Böhmerwaldskizzen*.³⁰

Úspěch těchto knih i fejetonů byl tak veliký, že si Karla Klostermanna všimli i jiní literáti, mimo jiné i Václav Vlček, šéfredaktor revue *Osvěta*. Vlček vybídl Klostermanna, aby do jeho revue přispěl textem, který měl podat „belletristický obraz ze Šumavy a to raději obšírnější než kratší“.³¹ V dalším dopise Vlček píše:

„Jste tak výtečným znalcem staré Šumavy, kraje tak znamenitého, znáte z něho veliké množství originálních povah i charakteristických příběhů... [...] Věčná by byla škoda, kdyby se to nestalo, kdyby onen poklad Váš zůstal z největšího dílu zakopán! [...] Já mám [...] vroucí přání, abyste se do úkolu toho pustil hned, byste o Šumavě [...] vypsál všechno, co jste v ní poznal a procítil...“.³²

Svémi slovy si Vlček Klostermanna získal. V roce 1890 napsal Klostermann pro *Osvětu* povídku *Rychtářův syn* a rok na to román na pokračování *Ze světa lesních samot*. To byl začátek řady vynikajících titulů spisovatele Karla Klostermanna.³³ Román *Ze světa lesních samot* později vydal ve svém nakladatelství Josef R. Vilímek, kde pak vycházela i všechna další Klostermannova díla, včetně jeho druhého velkého románu *V ráji šumavském*.³⁴

---

²⁸ Tamtéž, s. 88.

²⁹ Karel, který zde trávil od svého dětství každé prázdniny, poznal různé zakoutí a krasy i hrůzy této přírody. Seznámil se i s lidem, jeho mravy a názory.

³⁰ Jediná německy psaná kniha Karla Klostermanna.

³¹ REGAL (1926), s. 91.

³² Tamtéž, s. 91.

³³ Všechna díla, kromě fejetonů do *Politik*, shromážděná do sbírky *Böhmerwaldskizzen*, psal Klostermann výhradně česky.

³⁴ srov. REGAL (1926), s. 92-93.

Klostermann sám sebe ostatně za spisovatele nepovažoval. Byl skromný a označoval se za pouhého zprostředkovatele příběhů a za realistu, jehož díla možná někdy budou sloužit jako doklad o kultuře a obyvatelích Šumavy.

„Snažil jsem se pojímat lidi tak, jací jsou neb aspoň jakými se mi zdají býti. [...] Neumím naprosto vynalézat ani typů, ani povah, ani událostí; toho daru se mi nedostalo. Osoby, jež předvádím svým čtenářům, existovaly; a co ve svých románech a povídkách vypravuji, se také stalo; já jsem to pouze kombinoval, uspořádal a v jakýsi celek upravil; je-li v tom realismus, tož jsem i realistou“.³⁵

Svojí zásluhu vidí „snad jedině tu – a ta je nahodilá – že snad v budoucnu bude moci býti použito mého skromného díla jakožto dokladu pro kulturní a společenské poměry na Šumavě, jakými se jevily v době mého mládí a mého mužného věku, a také poměry přírodní jsou věrně vyličený; aspoň vůli a snahu jsem měl“.³⁶

---

³⁵ KLOSTERMANN (2012), s. 28.

³⁶ Tamtéž, s. 29.

3. Romány Karla Klostermanna

Díla *Ze světa lesních samot* a *V ráji šumavském* jsou nejznámější romány Karla Klostermanna. Klostermann v nich líčí život obyvatel a znázorňuje jejich společenské a mravní názory, podtrhuje v románech zvláštní morálku zdejších lidí, jejich schopnost tvrdě pracovat a bojovat s nelítostnou přírodou.

3.1. Ze světa lesních samot

Karel Klostermann si již prvním románem *Ze světa lesních samot* (1892) získal velký okruh čtenářů. Román byl napsán v roce 1890, rok nato byl otištěn v revue *Osvěta* a o rok později vydán v knižní podobě.³⁷

Román popisuje tvrdý život česko-německých obyvatel Šumavy na sklonu 19. století, barvitě líčí nespoutanou a nedotčenou přírodu, která až do 70. let 19. století nebyla zasažena průmyslovým podnikáním.³⁸ Klostermann se v něm zaměřuje na život lesního personálu – hajných, myslivců, revírníků, dřevorubců, ale i pytláků a lidí ze sousedních obcí a vesnic – Kvildy (Aussergefild), Bučiny (Buchwald), Fürstenhutu (Knížecí Pláně), Modravy (Mader) a dalších. Děj se odehrává v okolí Březníku (Pürstling) pod Luzným.³⁹ V díle je pět výrazných postav, kolem nichž se děj odehrává – revírník Emil Kořán a jeho žena Zdenička, příručí Svijanský, hajný Vavruch a jeho dcera Katy.

Hlavní postavou románu je revírník Emil Kořán, jehož osud zanesl v 60. letech 19. století do myslivny na Pürstling, ležící uprostřed hlubokých lesů a slatin. Pečuje zde o revír, přátelí se s místními obyvateli a vede neúprosný boj s pytláky. Pomáhá mu mladý příručí Svijanský ze Stubenbachu (Prášily).

Práce v revíru je vyčerpávající a časově náročná, o revírníkovu domácnost se na začátku stará Nany, starší hospodyně z Kvildy. Za dlouhých zimních večerů si Kořán uvědomuje svou samotu, chtěl by se oženit. Z Českých Budějovic si přivede hezkou a o mnoho let mladší ženu Zdeničku. Ta je na začátku nadšená krásou přírody a každý den je pro ni dobrodružstvím. Postupně však začíná dopadat samota a stesk po domově i na ni. Naléhá na muže, aby alespoň

---

³⁷ V roce 1933 byl román zfilmován Josefem Miroslavem Krňanským podle scénáře Otakara Vávry.

³⁸ V 70. letech Šumavu postihly dvě přírodní katastrofy – vichřice a následně kůrovcová kalamita. Změny v přírodě a v životě obyvatel, které po ničivé vichřici 1870 následovaly, zachycuje Klostermann podrobně v druhém románu *V ráji šumavském*.

³⁹ Jihovýchodně od Železné Rudy, při hranicích s Bavorskem.

na pár dní odjeli do města za její matkou. Revírník svolí, ale Zdenička nakonec odjede sama, protože Kořán musí řešit škody v revíru způsobené pašeráky a zloději. Po dlouhé době se Kořánovi podaří pašeráky dopadnout, avšak je při tom vážně postřelen. Až druhý den ho najde v lese jeho příručí s hajným. Zdenička se ihned vrátí a pečuje o manžela. Když se Kořán uzdraví, požádá o přeložení do vnitrozemí. Čtenář se v poslední kapitole dozvídá, že Kořán žije s ženou na Chýnovu u Milevska a mají syna.

Postava revírníka Kořána je statická a nemění se. Je ze všech stran vykreslena jako idealizační a kladná postava. Poznáváme jeho vlastnosti prostřednictvím vypravěče a ostatní postavy. Hned v úvodu románu je uveden vypravěčem:

„Vidím ho před sebou, přes sáh vysokého a přiměřeně silného, snědé, sluncem osmahlé, větrem a mrazy zorané tváře, tmavokaštanovou bradu až skoro po pás, nohy jako sloupy, ruce jako tlapy medvědí; co živ jsem neviděl člověka takové síly; k tomu orlí zrak z hnědého oka, krásný, pravidelný nos. Věru, ač mu bylo přes čtyřicet, ač tu i tam stříbrná nitka v husté tkáni vlasů i vousů prokvétala, dle mého soudu revírník Kořán musel být ideálem všech ženských“.⁴⁰

Kořán, který se na Šumavu přistěhoval, představuje kontrastní figuru proti místnímu hajnému Vavruchovi, který reprezentuje typického obyvatele Šumavy.

Zádumčivý hajný Vavruch žije s rodinou ve vedlejší hájovně.⁴¹ Vavruch představuje prototyp lidí žijících v té době na Šumavě. Na venek se hajný jeví jako osoba záporná, ale ve skutečnosti je jeho charakter pouze silně ovlivněn nelítostnou přírodou a samotou v hájence. I tato postava je ze začátku charakterizována vypravěčem:

„Tehdy byl hajným jakýs Vavruch, malý, zavalitý člověk, zádumčivý jako ty lesy vůkol. Dřevorubci si o něm povídali věci až hrůza. Od útlého mládí tu žil, vyloučen ze spolku druhých lidí; i zkamenělo srdce jeho, život lidský za fatku mu platil. Vážil on svůj život skoro každý den a vysoko ho necenil – zač teprv mu stál cizí?“.⁴²

Na konci románu Vavrucha čeká smutný konec, který jakoby symbolizoval i konec staré Šumavy. Po vichřici ho pohled na zničené lesy do té míry traumatizuje, že začíná chřadnout nakonec zemře.

Příručí Svijanský se do Vavruchovy krásné dcery Katy zamiluje. Mladý muž se však dostane do svízelné situace kvůli bavorským zlodějům skotu, kteří mu usilují o život. Katy ho posílá pryč do bezpečí. Svijanský se tedy rozhodne na čas odejít a ukrýt se do vnitrozemí, ale chce se

⁴⁰ KLOSTERMANN, Karel. *V ráji šumavském*. V nakl. Rebstock vyd. 2. Sušice: Radovan Rebstock, 2012. s. 9.

⁴¹ „...myslivna ležela k severu, a na severní stěnu hajnovny, do níž okno komůrky upraveno bylo, tolik přilehlo sněhu, že sáhal až po střechu.“ Tamtéž, s. 58.

⁴² Tamtéž, s. 10.

později pro Katy vrátit. Když se po třech letech pro ni vrátí, nyní už jako revírník na Krumlovsku, zjistí, že Katy je už dva roky vdaná. Její otec zemřel krátce po jeho odchodu. Na závěr se čtenář dozví o sňatku Karla Svijanského s jeho bývalou láskou Marií Janotovou ze Žatce.

Děj románu Klostermann zasadil do reálné časové a prostorové situace v okolí Pürstlingu v 70. letech 19. století a využil v příběhu skutečnou událost – ničivou vichřici z roku 1870. Částečně se inspiroval i charaktery reálných osob. Často se polemizovalo o tom, zda postavy z románu lze identifikovat s reálnými obyvateli Pürstlingu. Klostermannovští badatelé však nepovažují žádného na pürstlinské myslivně působícího revírníka za přímý vzor Kořánův. I u ostatních osob není nikdo jednoznačně identifikovatelný, i když částečné rysy skutečných obyvatel Šumavy lze v postavách románu najít.⁴³

Dílo ukazuje autentický obraz života v okolí Pürstlingu. Vypravěč příběhu není jen vypravěčem, je zároveň i románovou postavou, která se v okolí orientuje a všechny postavy zná. Nikdy se ale neúčastní aktivně děje, pouze ho vypráví. Všechny románové postavy vystupují skrz vypravěče a podle vztahu k němu se liší i jejich výstavba.

Postavy používají nářečí a germanismy, čímž jsou zasazeny do určitého prostředí tehdejší Šumavy.

Klostermann obyvatele staré Šumavy v románu představuje typologicky. Na jedné straně je revírník Kořán, jeho žena Zdenička a příručí Svijanský. Tito lidé pocházejí z vnitrozemí, z kraje, kde se žilo lehčeji než v šumavských lesích. K Šumavě mají ambivalentní vztah, milují ji a zároveň ji nenávidí. Po čase kraj také opouští a odcházejí do vnitrozemí. Jejich odchod není jen radostný, ale je v něm i mnoho lítosti.

Na druhé straně popisuje Klostermann lidi, kteří v tomto kraji žijí už odjakživa, jsou jeho součástí. Vavruch a jeho rodina zde vyrostli, jsou se svým osudem smíření a umí se vypořádat s nepřízní přírody i specifickým řádem tohoto koutu světa.

Klostermann popisuje s velkou přesností a citem osamělý život v myslivně, únavnou službu a zodpovědnost lesníků, těžkou a nebezpečnou práci dřevařů, denní zápas s přírodou a boj o pouhou existenci.

---

⁴³ srov. VANĚK, Václav. *Komentář*. In: Klostermann, Karel: Ze světa lesních samot. Praha: NLN, 1999 (Česká knižnice). [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: http://sumava-corpus.narra.eu/Ze_sv%C4%9Bta_lesn%C3%ADch_samot,_1999,_Koment%C3%A1%C5%99

Životu obyvatelstva je připisován stejně důležitý význam jako kráse a krutosti přírody. Popisování okolí je pronikavé a přírodní nálady jsou působivě vylíčeny. Tyto nálady netvoří pouze kulisu, ale jsou dramatickou a dynamickou součástí děje. Často převládají temné obrazy, popisy mrtvého, tichého a vlhkého pralesa, který je těžko prostupný. Močály, bažiny a slatiny jsou strašidelné a nehostinné. Člověk žije na odlehlých místech a daleko od dalšího života. Slunečné dny, v nichž vyniká půvab a kouzlo krajiny, jsou spíše výjimkou a působí jako kontrast.

I postavy jsou popsány s použitím přírodních motivů.

„Vidím ho před sebou, přes sáh vysokého a přiměřeně silného, snědé, **sluncem** osmahlé, **větrem** a **mrazy zorané** tváře, **tmavokaštanovou** bradu až skoro po pás, nohy jako sloupy, ruce jako **tlapy medvědí**; co živ jsem neviděl člověka takové síly; k tomu **orlí zrak** z hnědého oka, krásný, pravidelný nos. Věru, ač mu bylo přes čtyřicet let, ač tu i tam stříbrná nitka v husté tkáni vlasů i vousů prokvétala, dle mého soudu revírník Kořán musel býti ideálem všech ženských. Herakles míval více štěstí nežli Foibos Apollon“.⁴⁴

Drsné a nepřívětivé nálady přírody a lidí se prolínají, a jakoby spolu souvisely.⁴⁵ Příkladem je popis dlouhé nekonečné a neměnné zimy, během které se lidí zmocňuje nuda a stesk. Revírník Kořán ji popisuje jako kletbu, které nikdo zdejší neunikne.⁴⁶ Jako vrcholný projev mocné a nemilosrdné přírody je dlouhá pasáž, ve které autor popisuje ničivé řádění vichřice a způsobenou škodu v krajině.

3.2. V ráji šumavském

Klostermannův druhý román *V ráji šumavském* byl vydán v roce 1893. Časově navazuje na román *Ze světa lesních samot*.

Děj románu se odehrává v horním Pootaví, v okolí mezi Kašperskými Horami, Aussergefildem a Innergefildem (Kvilda a Horská Kvilda) a Rehbergem (Srní) v době přechodného rozmachu

---

⁴⁴ KLOSTERMANN, Karel. *Ze světa lesních samot*. V nakl. Dr. Rebstock vyd. 2. Sušice: Radovan Rebstock, 2014, s. 9.

⁴⁵ „Venku šla přeháňka za přeháňkou, bíle se kouřily lesy, trhané mraky po nebi letěly; občas paprsek sluneční našel si cestu skrze šedé páry, ale brzo opět přemožen hustým šikem jejich, zůstavil jim vládu. To jsou dni, kdy lehne na lidi jako noční můra. Co pocítí v dobách takových? Šedé páry jako závoje vše obestrou; ničeho neviděti; bezkonečné mokro brání procházce, a smutno všude, smutno, až se srdce svírá. Blankytu nebes nadlouho neuzříš, mrazivý, syrový vítr do tváře tu fouká; jednotvárně šumějí vody; podíváš se na ně: temné jsou a kalné, ani oblázku nespátříš, jen špinavé bubliny, zarudlá bahnem slatin pěna víří před zrakem tvým. I ten zelený palouk mrtvou se přírodě barvou, podobnou zamodralé černi kleče. Zasteskne se ti v duši, zatoužíš po společnosti. Kde ji najdeš, hledáš-li jinde než u dřevorubců, jimž těžko rozumíš, kteří jsou zádušníci a nesdílní jako příšerné lesy, kolébka jejich i rakev?...“ Tamtéž, s. 33.

⁴⁶ Tamtéž, s. 57.

dřevařství a povoznictví po vichřici z roku 1870, v takzvané „broučkové době“. Vichřice z 26. října 1870 způsobila mimořádnou škodu na lesích. Při ní popadalo velké množství stromů, které bylo nutno co nejrychleji zpracovat. Krátce na to byly padlé stromy napadnuty lýkožroutem smrkovým. Kůrovec se v kalamitní situaci rychle šířil a bylo nutno kácet i zdravé stromy. „Zlatý brouček“, jak se mu říkalo, přinesl do chudé krajiny rozkvět.⁴⁷ Kvůli těžbě dřeva se začaly budovat cesty do oblastí jinak nepřístupných. Doposud tichá a prázdná Šumava se najednou zaplnila ruchem, křikem a životem.

Z celé země a ze všech končin se sem najednou hrnuli dřevorubci. I domácí obyvatelstvo zanedbávalo svá hospodářství a začínalo pracovat v lese.

„Utíkal čas jako vody dravých bystřin. V lese a v hospodářstvích práce se nezastavila. Tichý, mrtvý jindy kraj, byl stále pln ruchu, hluku a života. Daleko rozléhal se rachot kácených dřev; všechny cesty oživly, křik a lání po nich, praskání bičů od rána do večera; všude podle řek kupily se klády; i drobné potoky se plnily spoustami vod, vedených do nich z nových nádržek; ječící a pěnící se kalné proudy unášely dřeva do níže položených končin, kde vázaly se vory; staré cesty se opravovaly, nové se zřizovaly; zástupy různého lidu se hrnuli do lesů s lopatami, kopáči, trakaři; staré, nikdy nedotknuté skály trhaly se prachem a dynamitem; zkrátka nikdo by nepoznal staré, klidné, u věčný sen pohroužené Šumavy, jejíž velebné ticho sotva tu a tam rušilo cvrlikání drobného ptáčka a unylé zvonce pasoucího se skotu“.⁴⁸

Nečekaná situace přinesla obyvatelům Šumavy nebývalé výdělky, které vedly k rozvratu stávajících tradičních hodnot. Lidé, kteří dřív vedli skromný život, začali být rozmařilí, chamtiví, propadali pijáctví, vrhali se do investic a hledali jen další zisky. V roce 1873 došlo ke krachu na vídeňské burze. Podnikatelé pomalu z regionu mizeli, investice se propadaly do nenávratna. Lidé odvyklí skromnému životu po hospodářském propadu už ale nejsou schopni se vzdát blahobytu, začínají se zadlužovat nebo se stěhují jinam – „Ráj šumavský“ skončil.

Román zobrazuje osud dvou protikladných postav. Na jedné straně stojí pyšný a rozmařilý sedlák Adam Podhamerský (Buchinger), na druhé straně jako protipól je Sepp Rankelský, známý silák, poctivý a moudrý muž.

Na charakterech těchto dvou hlavních postav chce Klostermann ukázat měnící se svět starých časů a lidí, na svět nové společnosti a mravů zrozených z broučkového ráje.

Začátek románu se odehrává v hostinci U Pollaufů, který leží v Innergefildu (Horská Kvilda) podél silnice z Kvildy do Kašperských Hor. Zde sedí sedlák Adam Podhamerský a chlubí se

---

⁴⁷ „A tento nevidaný, neslýchaný blahobyt, tento život plný práce, ale také plný rozkoše, přinesl jim drobný brouček, pravý zlatohlávek, požehnané zvířátko, které podvrátilo starou Šumavu a jemuž učenci dali jméno kůrovec!“ Tamtéž, s. 10

⁴⁸ Tamtéž, s. 41.

majetkem, který rozmnožuje prodejem dřeva, a chválí jedinečnost své osoby: „Podhamerský sedlák je na světě jen jeden“.⁴⁹ Rankelský Sepp už v této začáteční scéně jemu a podobně hospodařícím lidem předpovídá špatný konec.

„Ti lidé se mi vůbec nelíbí,“ pokračoval; 'žijí ze dne na den, protože výdělek je dobrý... prozatím! Jak bude dál, až voda to dříví všechno odnese, o to se hrozně málo starají. Navykají si potřeby, které dříve neměli, neznali - ale přijde doba, kdy těžko jim bude odvykat, až výdělek pomine. Zvláště tenhle Podhamerský se mi nelíbí - neslýchaný furiant, který myslí, že není nad něho na celém božím světě. Však uvidíš, jak se přepočte!; byli tu u nás už všelijací velikáni, kteří padli a vícekrát nevstali. Nedávej se mámit jeho řečmi, hochu“.⁵⁰

Hlavní postava románu, sedlák Adam Podhamerský, je vyličen jako dominantní, hrdý, sobecký a pyšný sedlák. Podhamerský má ženu a čtyři děti – dcery Nany, Rezlu, Pavlínu a syna Vincka. Mezi ostatními lidmi má vlivné postavení a zakládá si na svém majetku. Jako většina obyvatel Šumavy se i on nechal zlákat vysokým výdělkem při zpracování a vyvážení dřeva. Zanedbává své vlastní hospodářství, o které se ze začátku ještě spolehlivě starají jeho dvě nejstarší dcery.

Podhamerského starší dvě dcery jsou povahově zkažené po něm. Nany, nejstarší, má tvrdé srdce po otcevi a je panovačná. Díky pracovitosti a zručnosti však sklízí obdiv u mužů. Získala si tím i vážnost ostatních lidí. Za manžela si vzala bývalého vojáka a chalupníka Karla Raaba z nedalekého Kaltenbrunnu.

Prostřední dcera Rezla je hlavní ženskou postavou tohoto románu. Je krásná, schopná ale vypočítavá a chamtivá. „Je to žena zvrhlá, upír v krásné podobě, můra, která žhavými svými polibky sají krev a duši...“.⁵¹ Povahově je po otci a hledá jen možnost jak žít bezstarostný život v bohatství. Tuto možnost najde ve sňatku s bohatým starým majitelem pily z Kvildy Řehořem Schmidtem (Brettschneider Hannesen-Greger). Poté, co na ni Řehoř Schmidt přepíše všechn svůj majetek, vědomě ho dohání až k smrti. Po manželově smrti Rezla prodá pilu a odejde do ciziny. Na konci románu se po patnácti letech vrací do rodného kraje jako nešťastná toulavá žebračka.

Podhamerskému zbývá ještě syn Vincek, který sice umí s hospodářstvím zacházet a je pracovitý a zručný jako jeho sestry, ale také synem svého otce, a také „své doby, doby broučkového ráje“.⁵² Od otce se odtrhl a sám se svými pronajatými potahy jezdil do lesa vozit dříví a jako otec tím vydělával mnoho peněz a rád se tím chlubil. Vincek trávil hodně času v hostinci

---

⁴⁹ Tamtéž, s. 7.

⁵⁰ Tamtéž, s. 17.

⁵¹ Tamtéž, s. 128.

⁵² Tamtéž, s. 51.

popíjením a hraním karet. Po konfliktu s otcem se odstěhuje za milenkou a nakonec se z něho stane podvodník a pytlák.

Podhamerského žena za dlouhá leta manželství už toho moc nenamluví, zcela se poddala vůli manžela a upadla do letargické poslušnosti. Nejmladší dcera, patnáctiletá Pavlína, je povahově po ní. Je hezká, snívá, ale líná a sobecká. Pavlína si má vzít za muže pomocného učitele Jana Slivku. Podhamerský se ale snaží tuto svatbu co nejvíce oddálit, protože by si musel půjčit další peníze na její věno. Problém se však vyřeší nešťastnou náhodou – tragickou předčasnou smrtí učitele.

Po odchodu obou starších dcer začal Podhamerského statek pomalu upadat. Navíc se po svatbě své druhé dcery Podhamerský kvůli vysokému věnu ocitl v obrovských dlužích. Finanční potíže se snažil řešit půjčkami, což ho jen ještě více zadlužovalo. Jedinou záchranou byl pro něj jeho vlastní les, ze kterého vyvážel dříví. Nešťastnou náhodou mu les ale při likvidaci broučkové katastrofy shoří. Při pohledu na požár Podhamerský padne mrtev k zemi.

„Podhamerského les ještě hořel ve výměru nejméně třiceti jiter; z horského lesa polehla též asi čtyři jitra. Podhamerský vysílen námahou, zdrcen, oči v sloup, díval se upřeně z vyvýšeného místa do hořících trosek své slávy. Pojednou se zachvěla mohutná jeho postava, máchnuv rukou, jako by se něčeho chytal, zavrával a klesl k zemi. Několik lidí přiskočilo, mezi nimi i starý Sepp a vnuk jeho Václav, kteří rovněž byli přišli hasit. Starý Sepp se sklonil nad skleslým a uchvátil jeho mozolnou ruku, celou popálenou, z níž pryštila krev. 'Podhamerský! Podhamerský!' Oslovený sebou více nepohnul. Byl mrtev. Jeho vlastní les mu byl svící umírajících“.⁵³

Pravým opakem sedláka Podhamerského je Rankelský Sepp.⁵⁴ Jeho postava je Klostermannem vykreslena naprosto kladně.

„Obrovitý stařec, který sedě přesahoval o dvě hlavy všecky, kdož tu byli, a jehož ruce, medvědí tlapám podobné, pohrávaly na stole malovanou skleněnou tabatěrkou na brisil. Taková milá stará tvář, na níž trnula učiněná dobrota, která zřela i z jasných modrých očí, že útěcha byla se na něho podívat“.⁵⁵

„Sepp byl vůbec vzdor svému stáří nejdovednější vozka, vždy pečlivý, vždy pozorný; všichni měli neomezenou důvěru v jeho zkušenost; podobalo se, jako by jeho přítomnost o sobě vystačovala na odvrácení všelikého neštěstí. Ať se přihodilo cokoli, Sepp věděl radu, a dobrá jeho mysl nikdy nikomu pomoci neodepřela. Znali ho v celých širých hvozdech a o síle jeho vypravovaly se věci přímo báječné. Míval za dřívějších dob koníka, starého rozumného bělouše. Ten, když s nákladem svým uvázl v sněhu nebo v bezedném močále lesních cest, míval ve zvyku ohlédnouti se tázavě po svém pánu, jako by říci chtěl: 'Nejde to. Co počít? Musíš mi pomoci.' - I vypřáhnul koně, zapřáhl se sám do vozu nebo do saní a

---

⁵³ Tamtéž, s. 198.

⁵⁴ Vzorem pro tuto postavu byl Klostermannovi jeho příbuzný Josef Klostermann, který žil se svou rodinou na Ranklově v okolí Horské Kvildy.

⁵⁵ Tamtéž, s. 7.

vytáhl sebetěžší náklad. - Kdysi útočil naň rozlícený býk. Sepp popadl laťku a přerazil zvířeti kříž jednou ranou. - Nikdy Sepp nezneužil báječné síly své; když bujná chasa vybočila v jeho přítomnosti z mezí dovolené zábavy a utkávala se ve rvanice, tu dovedl znamenitě sjednat pokoj: vzal výtržníky po dvou za ramena a srazil je k sobě, že všechny kosti se jim otřásly, načež mrštil jedním vpravo, druhým vlevo; měli toho dost. K takovým krajnostem ostatně zřídka kdy docházelo, obyčejně postačilo pouhé napomenutí⁵⁶.

Sepp ztělesňuje starou patriarchální Šumavu v podobě skromného, svědomitého, moudrého a zkušeného starce. Nenechá se jako ostatní lidi uchvátit rychlým bohatstvím. Je jeden z mála lidí, kteří si uvědomují nebezpečí náhlého blahobytu, nutného vystřízlivění a nevyhnutelného propadu po něm. Sepp už na začátku románu v rozhovoru se svým vnukem Václavem předvídá pád Podhamerského a ostatních. I u dalších rozhovorů s vnukem se varovné promluvy opakují.⁵⁷ Postava Seppa se v románu nevyvíjí, jejím úkolem je především ochránit svého vnuka Václava a vézt ho správnou mravní cestou.

Václav patří jako Sepp k penězi nezkažené menšině v románu. Po smrti své matky je vychován dědečkem Seppem a pomáhá mu v lese.

„Byl sice trochu menší než jeho děd, ale silný, urostlý, že mu daleko široko rovného nebylo. I co do tváře to byl krásný hoch, rusý, jasné pleti, trochu sluncem opálené; malé knírky mu slušely výborně a modré oči měly výraz něžný, dobrácký jako oči dědovy. Přitom byl dobře zvědělý, vážný, docela jiný než ostatní mladá chasa rodných jeho hvozdu; kamarádi se mu smáli, řkouce, že se pitomě a hloupě světem potácí, že ani neví, jak všechny holky jsou po něm zblázněny“.⁵⁸

Vždy svého dědu poslechl na slovo, kromě jednou. Václav odešel na tři roky na vojnu. Po návratu, si měl na přání svého dědy vzít za ženu zbožnou, poctivou a pracovitou Annamirlu. Václav souhlasil se slovy: „...co ujednáte, čeho sobě přejete, všechno splním, vším budu spokojen; spoléhám na vás“.⁵⁹ Krátce na to šel s Annamirlou tančit do Kvildy. Tam potkal Podhamerského dceru Rezlu, která ho jakoby zaklela. Annamirlu začal zanedbávat a krásné Rezle čím dál víc propadal.

„Věděl předobře, že dědův úsudek o Rezle a jeho výstrahy byly opodstatněny, avšak vášeň, kterou zjev té ženy ho naplňoval, byla tak mocná, že cítil marnost se jí odpírat; připadal si slepým, že už dříve té krásy neviděl; sotva dvakrát ji spatřil od té doby, co se vrátil, a do té

---

⁵⁶ Tamtéž, s. 13.

⁵⁷ „Nejhorší je to, že ta nákaza se zahnízdila všude. Ani nevěříš, jak se rozmáhá pití. Hospody jsou i ve všední dny nabití, muži, ženy, ba i děti se tam povalují a pijí, že se na celý týden rozumu zbavují. Zdá se, že celý výdělek musí prasknout, že za hanbu by sobě pokládali, kdyby něčeho uložili, pamatovali na budoucnost. A budeš vidět, že ten výdělek nepotrvá dlouho, dochází sem příliš těch obchodníků, kteří odvázejí dříví. Najednou bude konec, a co potom? Ti vystřízliví!...“ Tamtéž, s. 148.

⁵⁸ Tamtéž, s. 14.

⁵⁹ Tamtéž, s. 150.

míry stál pod vlivem jejího kouzla, že s úplným vědomím toho, co činí, by se byl dopustil pro ni třeba zločinu. A starý, dobrý dědoušek četl v duši svého miláčka!“⁶⁰

Václav nakonec sám pochopí, jaká Rezla skutečně je. Tento poznatek ho tak zlomí, že onemocní a několik týdnů leží v horečkách. Když se zdraví, usmíří se s dědem Seppem.

„Nyní vidíš, kam jsi šel,“ řekl Sepp; „věř mi, nežli ve spolku s tou ženskou, raděj bych tě byl viděl pod zeleným drnem. Omámily tě pekelné moci, synu můj...“
„Ale Bůh mě chránil... nyní vidím bahno, v němž jsem se potácel a jež bez pomoci Boží by mě bylo na věky pohltilo.“ Dlouho spolu hovořili, a když vešli hospodář a hospodyně, vstal starý děd a pravil: „Máme ho opět, je zase náš!“⁶¹

Na konci románu, patnáct let po úmrtí sedláka Podhamerského, se Václav setká náhodně zase s Rezlou, ze které nyní je žebračka. Svým dětem, který se jí smějí, říká: „Nechte ji, děti, a modlete se k Bohu, aby takové neštěstí od vás odvrátil.“⁶²

Klostermann i v tomto románu upoutá čtenáře líčením krás i hrůz šumavské přírody. Jako v předchozím románu *Ze světa lesních samot* i u tohoto díla jsou postavy pevně spjaty s přírodou. Příroda i zde tvoří dramatickou a dynamickou část děje, zasahuje do života lidí, dává jim pocítit svou sílu a svou nadřazenost nad všemi jejich plány a touhami.⁶³

---

⁶⁰ Tamtéž, s. 156.

⁶¹ Tamtéž, s. 175.

⁶² Tamtéž, s. 199.

⁶³ Například ve scéně, když Nany zabloudila v lese, nebo když Václav se pokoušel utéct s Rezlou, anebo když Podhamerskému tragicky shořel les.

4. Místa Klostermannových románů

Hlavním dějištěm Klostermannových románů je Šumava, těžký a drsný kraj s temnými lesy a močály. Příběhy jsou vždy zasazeny do reálných lokalit a míst.⁶⁴

U místních a pomístních názvů Klostermann používá jména, která v té době byla převážně používána obyvatelstvem německého původu. Klostermann byl odpůrcem překládání německých názvů míst do češtiny (např. Innergefild – česky Horská Kvilda; Rehberg – česky Srní).

4.1. Březník (Pürstling)

Kategorie:	Samota
Okres:	Klatovy
Součást obce:	Modrava (německy Mader)
Důvod zániku:	hraniční pásmo
Období zániku:	1945-1950
Současný stav:	částečně zničená / od roku 2002 informační středisko Správy Národního parku Šumava

Klostermannův román *Ze světa lesních samot* se odehrává na samotě Březník. Kromě revírníka Kořána⁶⁵, který bydlí se svou ženou a hospodyní v myslivně, hajného Vavrucha, který se svou rodinou žije v hájovně⁶⁶, a dřevorubců, které se svými rodinami jsou v chatách kolem, nikdo daleko a široko nežije. Do Kvildy je to přes pět hodin cesty pěšky, do Rehberka (Srní) také pět hodin, do Kašperských Hor nejméně osm hodin. Nejbližší je to do Podroklanské myslivny⁶⁷, dvě hodiny cesty.⁶⁸

⁶⁴ Místa, samoty a obce jsou v románech většinou zmíněny pouze názvem. Málo kdy je nějaký objekt detailně popisován. Co je zdůrazňováno je příroda kolem těchto lokalit, její vzhled a charakter.

⁶⁵ „Bůh ví, jaký osud zanesl revírníka Kořána r. 186* do Pürstlinku, ležícího půl hodiny od bavorských hranic uprostřed lesů a slatin, kam před třiceti roky sotva lidská noha cestu našla.“ Tamtéž, s. 9.

„Nic, pranic neroste na Pürstlinku, ani požehnaní jiných hor, Drakeův dar, zemák; jen trávu vysokou, chutnou rodí lysiny lesní, pak ostružiny, maliny a černé jahůdky. Mouky, bramborů, hrachu, všeho, čeho člověk potřebuje, čtyři, pět mil daleko musí si nakoupiti, nákladně dovážeti. A dříve bylo ještě hůře. Žádná silnice sem nevedla, jen jakás cesta krkolomná, vodami prorytá, travou zarůstající, neboť nebylo lidských rukou, aby ji udržovaly.“ KLOSTERMANN (2014), s. 9-10.

⁶⁶ „Jeho obydlí stálo a stojí podnes asi sto kroků pod myslivnou směrem k jihu“. Tamtéž, s. 7.

⁶⁷ Do Podroklanské myslivny Kořán a jeho žena chodí navštěvovat přátele.

⁶⁸ „Dali se směrem jihovýchodním. Jižní část pürstlinského revíru tvoří cíp podobající se nepravidelnému trojúhelníku. Na základnici, od západu k východu probíhající, právě v polovici její, leží myslivna sama; vrchol trojúhelníku, od myslivny přímoú čarou k jihu, tvoří Luzný, strany pak jeho, úhel při vrcholu uzavírající, jsou jedna i druhá zároveň hranicemi země, takže kdo stojí na Luzném, vidí na jihu, západě i východě bavorskou půdu; na východě ovšem jest to jen takořka chobot as pět nebo šest kilometrů široký a o málo méně do českého území vnikající. Chobot ten vyplněn je strmými horami a hlubokými roklemi – divoká, hrozná krajina až podnes, nikým

Březník je lesní samota, vzdálená cca. 7.5 km jihovýchodně od Modravy. Leží 1133 metrů nad mořem, u soutoku Luzenského a Březnického potoka, které pak pokračují dál jako Modravský potok. Je to jedno z nejstudenějších a nejdeštivějších míst na Šumavě. Jsou zde tvrdé klimatické podmínky, zima ustupuje až pozdě na jaře a léta jsou krátká.⁶⁹

V roce 1804 kníže Schwarzenberg koupil Prášílské panství. Zavedl organizované lesní hospodářství, které bylo spjato s vyvíjejícím se dřevařským průmyslem. V tomto roce nadlesní Janovský rozdělil lesy Prášílského panství na šest polesí, přičemž jedno z nich byl Březník. Se vznikem polesí souvisela v tomtéž roce i výstavba dřevěné myslivny, obydlí pro budoucího revírníka a knížecí personál.⁷⁰

S počátku měl revírník povinnost myslivosti a kontrolu pohybu a toku tetřevů pro knížecí hosty. Až později, po zprovoznění plavebního kanálu na Vydře, byla revírníková činnost rozšířena o těžbu a plavbu dřeva, zalesňování vykácených ploch a odvodňování slatí.

Na Březníku se mimo revírníků vystřídal početný pomocný lesnický personál, jako byli příručí a hajný. Všichni sloužící lesáci byli Češi.

V roce 1844 byl jmenován nový lesní hospodář, který měl panství lépe uspořádat. V té době byli velké plochy nezalesněné a na pasekách ležela spousta zbytků dříví. Nový knížecí lesmistr zpracoval ihned nový hospodářský plán, do kterého patřila výstavba nové cesty z Modravy na Březník podél Modravského potoka. V roce 1856 byla na Březníku dostavena nová kamenná myslivna nad původní dřevěnou myslivnou. Její součástí byla i stáj pro dobytek, konírna, stodola a přístřešek. Tato kamenná myslivna je jediné dodnes dochované svědectví této osady. V nové myslivně bydlel personál správy polesí – revírník, hajný a příručí. V původní staré dřevěné myslivně krátce bydlel hajný, proto od té doby byla nazývána hájovnou, i když později

---

neobývaná, samý les, samá houština, skalní stráň a příšerný močál. Jednotvárné, šedé hory se tam vypínají, Steinfleck, Fleckstein, Farrenberg, Siebensteinköpfel, a dlouhý, černým lesem porostlý hřbet, řečený Kegelleite. Veliký počet potoků sbírá se z bažin a svahů, hlavní z nich jsou: Velký a Malý Černý potok, pak silný šumný proud, řečený Reschwasser – vesměs poríčí Dunajské.“ Tamtéž, s. 111.

⁶⁹ „Mezi myslivnou a obydlím hajného přerušeno všecko spojení, ohromné závěje položily se mezi budovy v nepřekročitelných, desateronásobných hradbách. Kdyby kde byl oheň vypukl, kdyby nemoc byla přišla, neštěstí jakékoli bylo přikvačilo, nebyli by si lidé mohli navzájem pomoci. I dřevaři, uvěznění v chatách svých, zasypaných sněhem, že jedva komín vyčníval, trávili čas jako syslové v zimním pelechu. Líně plížil se čas, od rána do večera hořely bukové louče, noci černé jako stíny podsvětí, bez svitu luny, bez třepetavého kmitu hvězdíček.“ Tamtéž, s. 7.

⁷⁰ REICHARDT, Jan a REICHARDOVÁ, Blanka. *Stará Šumava: Pláně a Povydrí - Der alte Böhmerwald: die Gefilde und das Widratal*. Praha: Honza Reichardt, 2004, s. 127.

v ní byly ubytovány rodiny dřevařských dělníků a další pomocný personál. Nově byly postaveny i dva dřevařské domky.⁷¹

V roce 1890 je registrováno na Březníku 5 domů a 38 obyvatel, v roce 1910 už jen 3 domy a 13 obyvatel.⁷²

V období první republiky na Šumavu a do okolí kolem Březníku začíná pronikat turistika. Turisté v té době zde měli k dispozici 10 lůžek a možnost malého občerstvení.⁷³

Během druhé světové války byl Březník obsazen správními orgány Bavorska. Po válce se na Březník vrátila tradice českých lesníků, avšak pouze na šest let. Do myslivny se v roce 1945 stěhuje rodina Brabců, která zde žije až do roku 1951, kdy území je zabráno Pohraniční stráží. Od tohoto roku v myslivně sídlila pohraniční rota Březník. Na začátku 60. let byla kousek od kamenné myslivny vystavěna nová budova, do které se pohraničníci odstěhovali. Stará budova sloužila už pouze na ustájení koní a postupně chátrala. Koncem 70. let zaniká v rámci reorganizace ochrany a ostrahy hranic rota Březník. Od roku 1999 až do 24. května 2002 proběhla rekonstrukce staré kamenné myslivny, která dnes slouží jako informační centrum Národního parku Šumava. O rok později byla v horním patře otevřena expozice připomínající spisovatele Karla Klostermanna a s tímto místem spojený román *Ze světa lesních samot*.⁷⁴

4.2. Kvilda (Aussergefild) a Horská Kvilda (Innergefild)

Klostermannův druhý román *V ráji šumavském* sleduje současně příběhy několika postav na různých místech, hlavně kolem obce Horská Kvilda. Statek Rankelského Seppa se nachází na Rankelské planině, která leží mezi Horskou Kvildou a Zlatou Studnou.⁷⁵ Statek sedláka

---

⁷¹ Březník/Pürstlink [online]. Zdeněk Šmída, 2016 [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: http://www.sumava-modravsko.cz/osady-a-samoty/breznik-breznicke-a-luzenske-udoli/cs_CZ-191436.html

⁷² Březník/Pürstlink [online]. Zaniklé obce a objekty, 2016 [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=3243>

⁷³ srov. BAŠTA, Antonín. *Průvodce Šumavou*. Praha: Průvodce Československého Kompas, 1923, s. 112.

⁷⁴ Březník/Pürstlink [online]. Zdeněk Šmída, 2016 [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: http://www.sumava-modravsko.cz/osady-a-samoty/breznik-breznicke-a-luzenske-udoli/cs_CZ-191436.html

⁷⁵ „Statek ten byl osamocený, dosti velký dvůr prostřed Rankelské planiny, mezi Innergefildem a starou skelnou hutí Goldbrunnskou. Není snad děsnější krajiny na celé Šumavě nad tuto Rankelskou planinu. Neroste na ní žádné obilí, i brambory se málokdy urodí; vysoká poloha, asi tisíc jedno sto metrů nad mořem, podmiňuje pozdní a ranní mrazy, které všecko ničí; částečně je porostlá bídným, zakrsalým lesem, zčásti pak pokrývají její povrch známé strašné močály; jen tu a tam vybují z půdy hustá, vysoká tráva a luční hospodářství dovoluje dosti značný chov dobytka.“ KLOSTERMANN (2012), s. 13.

Podhamerského není v románu přesně určen.⁷⁶ Sepp a Podhamerský se hned na začátku románu potkají v Pollaufovo hostinci, který stojí v západní části Horské Kvildy.⁷⁷

Do Kvildy chodí lidé z okolí do kostela, na pouť anebo tančit. Obec Kvilda se objevuje i v románu *Ze světa lesních samot*.⁷⁸

4.2.1. Společná historie Kvildy a Horské Kvildy

Jméno Gefilde⁷⁹, německý název pro pláň, dalo obcím jejich jméno.⁸⁰ Název Gefilde se prvně objevuje v listině v roce 1345 a označuje poměrně široké území na rozvodí Vltavy a Otavy.

Kvildské pláň patřily českému království. V polovině 13. století věnoval král Přemysl Otakar II. svému věrnému služebníkovi Purkhartu z Janovic hrad a panství Vimperk včetně přináležejících lesů.⁸¹ Po králově smrti se vimperské panství dostalo na krátkou dobu do držení Viléma Bavora ze Strakonic. Část Vimperska byla krátce na to Janovickým vrácena. Další část, Velký Zdíkov, si ponechali Bavorové, kteří tuto část později darovali duchovnímu řádu maltézských rytířů-johanitů.⁸²

V průběhu tohoto období byly Kvildy tedy rozděleny, na jižní a severní část. Král Jan Lucemburský jižní část lesů a plání, panství Zdíkov a část Gefilde (tj. Innergefild), dává roku 1318 klášteru Johanitů ze Strakonic. Severní část Kvild, zahrnující pravděpodobně oblast kolem pozdější obce Kvilda, před rokem 1343 patřila Ondřejovi z Písku, správce královských statků, který zahájil na Kvildském potoce u Kvildy a na Hamerském potoce u Danielova (část obce Horská Kvilda) rýžování zlata. Po vytěžení zlata koncem 18. století bylo postaveno na Hamerském potoce několik hamrů, které zpracovávaly železo.

V roce 1345 Jan Lucemburský královským listem potvrzuje dar této části synům Ondřeje z Písku. „Les Kvildy (Geuilde) zvaný, za Rejštejnem ležící, se jim do držení dává, a to i s užitky z kovu, budou-li nalezeny“.⁸³

---

⁷⁶ Zřejmě se jedná o Buchingerův statek.

⁷⁷ „...v hospodě Polaufově, která patří k Innergefildu a leží podle silnice z Kvildy do Hor Kašperských vedoucí, tedy v středu velké planiny kvildské, v srdci staré Šumavy...“ Tamtéž, s. 7.

⁷⁸ Například jde příručí Svijanský s Katy do Kvildy k ševci.

⁷⁹ Jméno Gefilde je doloženo již před vznikem obcí. Označovalo zdejší pláň nebo louky.

srov. VÁVROVÁ, Jaroslava. Kapitoly z minulosti Kvildy. 2., rozš. vyd. Kvilda: Jaroslava Vávrová, 2005, s. 11.

⁸⁰ Slovo Gefilde se fonetickou asimilací proměnilo na Kvilda.

⁸¹ Zde si Purkhart z Janovic nechal postavit (1260-63) gotický hrad Wimberg (Winterberg).

⁸² srov. tamtéž, s. 15-17.

⁸³ KUNCL, Petr. *Tam na Šumavě: kronika šumavské obce Horská Kvilda*. Břasy: Petr Kuncl, 2014, s. 234.

V roce 1345 bohatí měšťané z Kašperských Hor (Bergreichenstein) dali králi Janu Lucemburskému pro výpravu proti Landshutu vyzbrojené vojáky. Krátce na to král daroval obyvatelům a městu rozsáhlé území až téměř k zemské hranici, nazývané Vnitřní Kvildy.

V této době se poprvé objevuje i označení innere (vnitřní) a äussere (vnější) Gefilde, které mělo vyjádřit polohu vůči městu Kašperské Hory.⁸⁴ Po vzniku osad se objevují názvy Innergefild (Horská Kvilda) a Aussergefild (Kvilda).⁸⁵

Hranice, které se v té době ustanovily, jsou až doposud hranicí katastrálního území Kvildy a Horské Kvildy.⁸⁶

Obě obce Innergefild a Aussergefild se rozvíjely zcela samostatně. Hlavním důvodem byla výstavba obchodní stezky do Bavorska, tzv. Zlatá stezka (der Goldene Steig). Když v roce 1356 Karel IV. založil hrad Kašperk (Karlsburg), dal krátce na to v roce 1363 příkaz ke stavbě obchodní stezky. Konečná trasa vedla z Kašperských Hor přes obě Kvildy, Mauth, Freyung až do Pasova.⁸⁷ Na Horské Kvildě ze Zlaté stezky odbočovala další cesta, tzv. Zlatá cesta (Gluten Straß), která vedla přes Modrý sloup, St. Oswald do Grafenau a Pasova, kde se zase se Zlatou stezkou spojila.⁸⁸

Začátkem 15. století husitské války oslabily hospodářství českých zemí. Domácí produkce klesla a zásobování potravinami bylo problematické. K tomu střední Evropu postihlo několik klimaticky nepříznivých let a morová epidemie. Mezinárodní obchod se téměř úplně zastavil, cesty nebyly udržovány, jejich bezpečnost se zhoršila a kupci se jim vyhýbali. Obě Kvildy za tuto dobu zpustly. V roce 1458 nechal tehdejší majitel hradu Kašperk Zdeněk ze Šternberka opravit kašperskohorskou cestu, kde pak až do třicetileté války panoval čilý cestovní ruch.⁸⁹

Od 16. století se díky vznikajícím sklářským hutím začala oblast Kvild hojně osídlovat.⁹⁰ Sklářské hutě využívali dřevo z lesů k tavení skla. Pro obyvatele Šumavy se s tím otevřely nové možnosti výdělku a zaměstnání. Sklářské hutě byly většinou založeny uprostřed lesů, ve velké vzdálenosti od sídel. Z tohoto důvodu k nim zpravidla příslušel i zemědělský dvůr. Když byl

---

⁸⁴ První písemná zmínka o obci Gefylt je z roku 1406 z urbánní knihy Kašperských Hor.

⁸⁵ Tamtéž, s. 12.

⁸⁶ Obě Kvildy byly sjednoceny v jedné farnosti. Až do zřízení samostatné farnosti na Kvildě v roce 1765 byla celá oblast svěřena kněží z fary v Rejštejně (Unterreichstein).

srov. LUKSCH, Josef. Vznik a místní popis obce Horská Kvilda. In: Kohoutí kříž [online]. Jihočeská vědecká knihovna 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: http://www.kohoutikriz.org/data/w_luksf.php

⁸⁷ Kašperské Hory, Koží Hřbety, Lidlovy Dvory, Podlesí, Zhůří, Horská Kvilda, Kvilda, Bučina, Finsterau, Heinrichsbrunn, Höhrenröhrn, Zvölfhäuser, Mauth, Freyung, Harsdorf, Röhrbach, Salzgatern, Vendelsberg

⁸⁸ srov. KUNCL (2014), s. 13.

⁸⁹ srov. VÁVROVÁ (2005), s. 25.

⁹⁰ Krajanský badatel Josef Blau uvádí na Šumavě až 107 sklářských hutí.

provoz sklárny kvůli vytěžení dřeva v okolí ukončen a huť byla přesunuta, věnovali se obyvatelé vyhaslé huti nadále zemědělství. Tímto způsobem velká část sklářských osad dala základ pro dnešní osídlení Šumavy, které částečně trvá dodnes.

V oblasti Kvild stálo několik sklářských hutí. Kolem Horské Kvildy stály například hutě v Zlaté Studni, Horním Antýglu, Hluboké, Filipově huti a dalších. V okolí Kvildy byla Hraběcí Huť, Tobiášova Huť, Huť U Pivního hrnce, Staré Hutě a další.

Během třicetileté války tuto oblast, jako celé Čechy, postihla morová epidemie a mnoho lidí zemřelo nebo před nemocí uteklo. Poté se však obyvatelstvo zase začínalo rozrůstat a v 18. století se díky dalšímu růstu sklářských hutí krajina dočkala velkého hospodářského rozkvětu. Ten vyvrcholil 1870 velkou vichřicí a s tím spojenou těžbou dřeva.⁹¹ Na přelomu 19. a 20. století k dalšímu vývoji přispěla těžba rašeliny.

Po roce 1946 prožila Kvilda, Horská Kvilda a ostatní příhraniční oblasti Šumavy převratné změny. Většina německy mluvících obyvatel byla odsunuta a velká část stavení zůstala buď opuštěná, nebo zanikla či byla zbořena.

Konec 19. století se může označit jako mezník pronikání turistiky na Šumavu. Začaly se vydávat turistické mapy a průvodci, vznikala krásná literatura o Šumavě, jako např. díla Karla Klostermanna, začaly vznikat turistické spolky, a díky plzeňskému Klubu českých turistů se začaly objevovat turistické stezky. Hlavně období první republiky bylo zlaté období šumavské turistiky. Narůstající počet turistů vyžadoval další služby – noclehárny, hotely, chaty s občerstvením a odpočívadla.⁹²

---

⁹¹ V Kvildě stály čtyři pily, v Horské Kvildě dvě.

⁹² *Prvorepubliková turistika*. [online]. Zdeněk Šmída, 2016 [cit. 2016-06-28]. Dostupné z: http://www.sumava-modravsko.cz/prvorepublikova-turistika/obecne-o-turistice/cs_CZ-191454.html

4.2.1.1. Horská Kvilda (Innergefild)

Kategorie:	Obec
Okres:	Klatovy
Součásti obce:	Danielov (Danieln), Pollaufovy domy (Pollaufhäuser), Xanderovy domy (Xanderhäuser), Bärnstein (Mandln)*, Korýtko (Grandl), Zlatá Studna (Goldbrunn), Ranklov (Ranklau)*, Zhůří (Haidl)*, Torfhaus (Haidler Trofstich)*, Hluboká (Tiefenau)*, U Matesa (Steindl)*, Nový Dům (Neuhaus)*, Výhledy (Schrollenhaid), Dolní Antýgl (Unterantigl)*, Horní Antýgl (Oberantigl), Turnerova chata (Turnerhütte) ¹ (*=zaniklé)
Důvod zániku:	Postupně vysídleno po roce 1945
Období zániku:	Od roku 1945
Současný stav:	Zničená částečně

Horská Kvilda leží ve výšce kolem 1060 m. n. m. v oblasti šumavských plání, na březích Hamerského potoka. Jako i jinde ve vyšších polohách na Šumavě, se i zde začalo tvořit osídlení formou roztroušených dvorů na rozsáhlém prostoru. Postupně takto vznikaly celé osady nebo zůstaly ojedinelé samoty.

Obec vznikla na místě, kde se rozdvíjovaly obchodní stezky. Zde také stojí nejstarší část obce – prostor pozdějšího Pollaufova statku a hostince. První výslovná zmínka o dvoru Kwilda, která se vztahuje na Horskou Kvildu, je z roku 1577.

Horská Kvilda byla až do roku 1584 pod správou královského hradu Kašperk. V tomtéž roce koupilo hrad včetně celého panství město Kašperské Hory, které až do reforem v roce 1848 řešilo veškeré právní záležitosti, jako např. daně, výběr cla, výkon soudní moci aj. Od 17. března 1849 spadala Horská Kvilda, včetně všech svých osad, a Zhůří (Haidl) do nově vzniklé obce Kozí Hřbety (Ziegenruck). V roce 1864 se spojením dvou katastrálních osad Horská Kvilda a Zhůří vytvořila samostatná obec Horská Kvilda s částmi U Pollaufa, Xanderovy domy, Danielov, Zlatá Studna, Ranklov, Výhledy, Zhůří, Hluboká, Nový Dům, Horní a Dolní Antýgl, Korýtko, Bärnstein a Haidler Torfstich. Po vzniku Československé republiky spadá obec pod Okresní úřad v Sušici a úřední řečí se stává čeština.⁹³ V průběhu Třetí říše Horská Kvilda přísluší pod Úřad zemské rady se sídlem v Kašperských Horách. Po druhé světové válce byl za správu obce zodpovědný Okresní národní výbor v Sušici (Schüttenhofen) a Místní správní komise v Horské Kvildě.

⁹³ Nicméně němčina zůstává zrovnoprávněná.

Po roce 1946 byla Horská Kvilda jednou z mála obcí, ve které kvůli chybějící pracovní síle mohlo zůstat pozoruhodné množství původních německých obyvatel.⁹⁴ Avšak strach z vystěhování pohraničního pásma do vnitrozemí přimělo mnoho rodin pokusit se získat povolení k odchodu do Německa, kam v roce 1960 poslední rodina odešla.⁹⁵

V roce 1921 se uvádí v obci 634 obyvatel a 72 domů, v roce 1945 stále ještě 662 lidí a 93 domů a v roce 2008 pouze jen průměrně 70 obyvatel.⁹⁶ Dnes, v roce 2016, žije v Kvildě 63 obyvatel.⁹⁷

Horská Kvilda a její části

Obec Horská Kvilda (Innergefild) zahrnuje následující osady: Zlatá Studna (Goldbrunn), Schrollenhaid (německy i Reit, dnes na mapách Výhledy), Zhůří (Haidl) a Grandl (dnes na mapách Korýtko) a také samoty: Dolní Antýgl (Unterantigl), Horní Antýgl (Oberantigl), Ranklov (Ranklau), Steindl (dnes na mapách U Matesa), Bernstein (také Bärnstein či Bärnsteinhäuser, neměla české jméno), Tiefenau (dnes na mapách Hluboká), Bergerhütte (také Neuhaus, dnes na mapách Nový Dům), Torfstich (samota, české jméno nikdy neměla) a Turnerova chata (Thurnerhütte).⁹⁸

Severní část obce (Zhůří, Hluboká, Nový Dům, Torfstich, Turnerova chata) připadala k farnosti města Rejštejn (Unterreichstein), odkud docházela i pošta. Naproti tomu jižní část (Výhledy, Zlatá Studna, Bärnstein, Korýtko, Dolní Antýgl, Horní Antýgl, Ranklov, Steindl) spadala pod duchovní správu fary Kvilda (Außergefild) a pro ně příslušný poštovní úřad byl také v obci Kvilda.

Zemědělství v Horské Kvildě se omezovalo na pastevní a lesní hospodářství. Většina obyvatel byli chalupníci a vydělávali si práci jako dřevorubci a lesní dělníci. Řemeslníků mnoho nebylo – jeden kovář, švec a dva krejčí.

---

⁹⁴ Oproti tomu bylo v Kvildě německé obyvatelstvo v roce 1946 již vysídleno.

⁹⁵ srov. KUNCL (2014), s. 196-200.

⁹⁶ *Horská Kvilda/Innergefild*. [online]. Zaniklé obce a objekty, 2016 [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=10183>

⁹⁷ *Obyvatelé Česka* [online]. 2016 [cit. 2016-07-07]. Dostupné z: <http://www.obyvateleceska.cz/klatovy/horsk%C3%A1-kvilda/542091>

⁹⁸ KRICKL, Max. *Z dějů Horské Kvildy*. In: Kohoutí kříž [online]. Jihočeská vědecká knihovna 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: http://www.kohoutikriz.org/data/w_krick.php

V Horské Kvildě stály dva hostince (U „Liseischneiderů“ a Pollaufova hospoda), další byly ještě v Korytku, ve Zlaté Studni, v Zhůří a v Turnerově chatě. Myslivny stály na Výhledech a v Korytku, v Dolním Antýglu, v Ranklově a ve Zhůří. Obchody byly v obci dva a pily také dvě.

Do školy chodily děti ze všech přilehlých osad a samot do hornokvildské trojtřídky.

Danielov (Danieln)

Část Danielov je jedna z největších částí obce.⁹⁹ Je pojmenována po Danielovi Klostermannovi, prvním obyvateli obnovené části. V morových letech 1625, 1634 a 1649 lidé z domů na Danielově zemřeli nebo utekli, kromě jednoho – Daniela. Odtud jméno Danielov (Danieln). Klostermannové zde, podle vzpomínek Karla Klostermanna, hospodařili nejméně do poloviny 19. století.¹⁰⁰

Z původně 18 domů zde stojí pouze 10.¹⁰¹

Pollaufovy domy (Pollaufhäuser)

Pollaufovy domy stojí na návrší spolu s Pollaufovým hostincem.¹⁰² Je to středobod rozdrobené obce Horská Kvilda. Zde se střetávaly obchodní stezky vedoucí do Kašperských Hor. Předpokládá se, že domy měly povinnost zabezpečovat provoz na těchto cestách. K Pollaufovým domům tehdy patřil rozsáhlý statek s hospodou, skládající se v celku ze 4 objektů.

Od 18. století až do roku 1946 hostinec provozoval rod Pollaufů (Polaufů, Pohlaufů). Hostinec stojí dodnes a roku 2004 prošel generální rekonstrukcí. Od té doby nese název hotel Rankl.

Z původních 16 domů zde stojí 7.

Xanderovy domy (Xanderhäuser)

Jméno pochází od jistého Alexandra Luksche, který zde žil. Domy stály na staré Zlaté cestě (Gulden Straß). Z původních 9 domů bylo 5 zbouráno.

---

⁹⁹ Stála zde Pila Liebl.

¹⁰⁰ „Za těchto prázdnin roku 1857 otec mě poprvé zavedl do rodných svých hor a lesů šumavských, do Kvildy, do Schlösselwaldu, do statku své sestry a do Dolního Schlösselwaldu, do rodného svého statku, jež držel jeho bratr Václav, poslední rychtář bývalé svobodné kr. frejrychty Stodůlský podíl I. díl čili Rehberské. Z těch časů jsem prožil s každým rokem část svých prázdnin v těchto ponurých a přece tak krásných končinách, jež srostly s mým srdcem i s prostým, drsným lidem mně příbuzným, s nímž jsem se i později, za svých mužných let, nepřestával stýkati.“ KLOSTERMANN (2012), s. 63.

¹⁰¹ Stav 2013

¹⁰² Stála zde i stáj, škola a obchod.

Bärnstein (Mandln)

Bärnstein je samota o 4 domech, která dnes již neexistuje. Stála za horou Antýgl a její jméno pocházelo od pověsti, že zde přebíhali poslední šumavští medvědi.

Korýtko (Grandl)

Z 9 domů, které stály v této osadě, se do současnosti dochovala jen hájovna, hostinec a tři další domy.

Zlatá Studna (Goldbrunn)

Zlatá Studna byla osada se 4 domy. V letech 1799-1880 zde stála sklářská huť. Dnes na tomto místě stojí už jen hájovna, všechny ostatní domy byly strženy.

U Matesa (Steindl)

U Matesa bylo poslední německé stavení při cestě do vnitrozemí. Dům sloužil jako hájovna a jednu dobu v něm sídlil hajný s křestním jménem Matthias (Matyáš, Mates). Dnes zbyly po hájovně pouze jen rozvaliny.

Ranklov (Ranklau)

Samota Ranklov s jedním domem leží blízko Zlaté Studny. Samota nese jméno po původním majiteli Ranklovi.

Na osamocené selské usedlosti žil Matthias Klostermann s rodinou. Jeho nejstarší syn, který jako nejsilnější a největší z devíti dětí převzal statek, byl Josef Klostermann. Josefovi (nářečně Sepp) se v okolí neřeklo jinak než Rankl-Sepp. Rankl-Sepp „byl nenáročný, také hluboce věřící, možná až dětsky zamilovaný do svých zvířat a dobrých lidí, odolný vůči zdejšímu ostrému větru a nestálému počasí, střídavý a skromný v jídle a pití, zkratka spořivý člověk“.¹⁰³ V roce 1882 Josef prodal svůj milovaný statek a přestěhoval se s rodinou na statek v české obci Jáchymov u Stach. Skutečné důvody proč statek opustil, jsou neznámé.

Usedlost na Ranklově město Kašperské Hory poté přeměnilo na hájovnu. Po roce 1945 stavení zůstalo opuštěné a nakonec bylo zbořeno. Statek v Jáchymově je dnes přestavěn na rodinný penzion.

Postavu Josefa vložil Karel Klostermann do svého románu *V ráji šumavském*.

---

¹⁰³ KUNCL (2014), s. 152.

Zhůří (Haidl)

Osada byla pravděpodobně založena kolem roku 1700 v souvislosti s provozem na Zlaté stezce. Z původních 20 domů s 168 obyvateli v roce 1900 nezůstalo nic. Důvodem zániku osady byl fakt, že obec byla ryze německá a po odsunu německých obyvatel byly na místě osady postaveny vojenské objekty. Tyto objekty byly až do roku 1990 ve vlastnictví armády. Dnes část z nich slouží k rekreaci.

V roce 1950 je uvedeno 41 obyvatel, v roce 1980 ještě 16 (vojáci z povolání) a od roku 1991 je stav obyvatel nulový.¹⁰⁴

Torfhaus (Haidler Torfstich)

Torfhaus je jeden dům na Zhůřských slatích, jehož obyvatelé zde sušili rašelinu. V roce 1951 z něj odešel poslední český hajný a objekt zanikl.

Hluboká (Tiefenau/Tiefau)

Hluboká byla samota s jedním stavením, z kterého pocházela Cecilie Krickl, žena legendárního Rankl Seppa. V 18. století zde stála sklárna Tiefenhalter Hütte. Dnes již stavení neexistuje.

Nový Dům (Horská Huť) / Neuhaus (Bergerhütte)

Zde kdysi stávala sklářská huť a osada s pěti domy. Dnes tam již nic nestojí.

Výhledy (Schrollenhaid)

Výhledy je samota s hájovnou a pěti domy. Dodnes se dochovala hájovna a dva domy.

Dolní Antýgl (Unterantigl)

V Dolním Antýglu stály dva domy (Hegerhaus a Pechlerhaus), které dnes již neexistují.

Horní Antýgl (Oberantigl)

Na soutoku Vydry a Hamerského potoka stojí statek, bývalý královácký dvorec, Wolfganghaus. V 16. století zde byla založena sklářská huť. Sklářská huť prý mívala jen jednu tavící pánev na sklo. Z toho vzniklo jméno místa, německy se pánev nazývá Tiegel (tj. Ein Tiegel).

---

¹⁰⁴ *Horská Kvilda/Innergefild*. [online]. Zaniklé obce a objekty, 2016 [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=10183>

Dvorec sloužil po zrušení králováckých výsad¹⁰⁵ (1849) jako zájezdní hostinec. Dnes je zde autokempink s občerstvením a parkovištěm k vycházkám podél řeky Vydry.¹⁰⁶

Turnerova chata (Turnerhütte)

Po vybudování Modravské cesty na tomto místě byla postavena malá dřevěná usedlost, která poskytovala turistům skromné občerstvení. V roce 1914 malá dřevěná restaurace byla už větší roubené stavení s hostincem a možností noclehu. V roce 1934 stavení vyhořelo a na jeho místě byla postavená chata ve stejném stylu, která stojí dodnes.¹⁰⁷

4.2.1.2. Kvilda (Aussergefild)

Kategorie:	Obec
Okres:	Prachatice
Součásti obce:	Hamerské Domy (Hammerhäuser), Hraběcí Hut' (Grafenhütte)*, Vilémov (Wilhelmswald), Lesní Chalupy (Waldhäuser)* (* = zaniklé)
Důvod zániku:	Pohraniční pásmo
Období zániku:	Po roce 1945
Současný stav:	Zničena částečně

Kvilda, jedna z nejvýše položených obcí v Čechách, 1065 m n. m., leží na soutoku Teplé Vltavy¹⁰⁸ a Kvildského potoka, uprostřed šumavských plání (německy Gefilde).

První zmínka o její nejstarší osadě Dörfel (česky Vesnička) je již z roku 1345, kdy král Jan Lucemburský daroval severní část Kvild synům Ondřeje z Písku, a začalo se na potoce rýžovat zlato.

Později kolem procházela Kašperskohorská větev Zlaté stezky, kterou Karel IV. v roce 1363 nechal vybudovat. Díky stezce začal kraj prosperovat a lze předpokládat, že osídlení v prostoru obou Kvild vzniká v té době a že obec Kvilda byla vybudována jako servisní osada na této komunikaci. Časem vzniká větší obec, která od roku 1569 je uváděna pod českým názvem

¹⁰⁵ Králováci byli šumavští osadníci převážně německé národnosti a měli podpořit osídlení v těchto odlehlých končinách.

¹⁰⁶ srov. REICHARDOVI (2004), s. 177.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 227.

¹⁰⁸ Teplá Vltava pramení na svazích Černé hory a je považována za jeden ze dvou zdrojů Vltavy.

Kvilda.¹⁰⁹ V tomto roce dokládá zápis v zemských deskách příslušnost „vsi Kwilda“ k Velkému Zdíkovu. Osudy panství Zdíkov oblast vnější Kvildy sdílí až do konce feudalismu.

V letech 1534-1799 jsou majitelé Velkého Zdíkova Malovcové. Koncem 18. století Malovcové své panství prodali a nastalo období střídání majitelů. Až v roce 1846 panství koupil František Antonín Thun-Hohenstein, a obnovil zase jeho ekonomickou stabilitu.

V roce 1919 Národní shromáždění přijalo zákon o pozemkové reformě. Změny se hlavně týkaly šlechtických velkostatků a církevních pozemků. V důsledku tohoto zákona bylo Zdíkovské panství rozparcelováno. V roce 1921 byly lesy předány Akciové společnosti pro využívání dříví, od níž je převzal v roce 1935 československý stát.

Po hospodářské krizi roku 1929 začala Kvilda zvolna upadat. Její úpadek vrcholil po druhé světové válce a to odsunem většiny původního německého obyvatelstva. Vzniklé pohraniční pásmo přineslo umrtvení života v obci. Naštěstí byla Kvilda v době totality vyjmuta z pásma a nepostihl ji osud úplné likvidace jako jiné šumavské obce s původním německým obyvatelstvem, ale i tak v obci zaniklo přes 100 domů a řada památek.¹¹⁰ Osady Lesní Chalupy a Hraběcí Huť zcela zanikly, z Vydřích Domků zůstaly tři domy.

V poslední třetině 20. století se z Kvildy stalo horské rekreační centrum.

Život v obci Kvilda

Vesnice i přes několik změn majitelů panství prosperovala, od konce 18. století až do počátku 20. století proběhlo několik vln dalšího osídlení. Postupně vznikaly v okolí nové osady: Hamerské Domky (Hammerhäuser) (1786), Hraběcí Huť (Grafenhütte) (1802), Vilémov (Wilhelmswald) (1843), Lesní Chalupy (Waldhäuser) (1876) a řada samot, které později s obcí splynuly. Kvilda se bouřlivě rozvíjela a nabyla významu městečka, i když městský statut nikdy nezískala. Brzy se z ní stala nejdůležitější a nejlidnatější obec vnitřní Šumavy.¹¹¹

Od počátku bylo hlavním zdrojem obživy na Šumavě zemědělství. V průběhu 16. století se rozvinul sklářský průmysl. První nejznámější sklárna byla Hraběcí huť, vzdálená pouhý kilometr z Kvildy. Bývalá sklářská osada je dnes zaniklá a zůstala zde pouze jedna rekreační

---

¹⁰⁹ Trvalé osídlení Kvildy je spojeno s kolonizací v 16. století a s tím spojeným vznikem sklářských hutí v tomto okolí.

¹¹⁰ srov. PEŠTA, Jan. *Encyklopedie českých vesnic: vesnické památkové rezervace, zóny a ostatní památkově hodnotná vesnická sídla v Čechách*. Praha: Libri, 2004, s. 238.

¹¹¹ Tamtéž, s. 236.

chalupa. Další sklárny byly Huť u Pivního hrnce (Biertopfhütte)¹¹², Františkova huť (Franzenshütte), Tobiášova huť (Tobiashütte), Stará huť (Althütte).

Časem se dalším zdrojem obživy stala těžba dřeva. Na Kvildě bylo vybudováno několik pil. Nejznámější a největší z nich (až 200 zaměstnanců) byla pila Petra Strunze a později jeho syna Adolfa Strunze (Holzwerke Strunz), kde se zpracovávalo rezonanční dřevo na výrobu hudebních nástrojů a řada dalších výrobků. Pila byla založená v roce 1820 a postupně se stala světově proslulou – vyvážela rezonanční dřevo pro firmy do Francie, Švýcarska, Anglie, Švédska a jiných zemí. Josef Strunz, majitel pily, se mimo jiné zasloužil o lepší dopravní spojení obce s okolím (Kvilda-Strakonice), o zbudování železnice (Strakonice-Vimperk-Volary) a o vybudování nových prostorů kvildské školy. V roce 1938 Adolf Strunz zemřel a předal firmu dceři a jejímu manželovi Carlu Hilzovi. Carl vedl firmu úspěšně až do roku 1945. Poté přešel majetek firmy do rukou československého státu. V roce 1947 vznikl v pile požár, který se přes veškeré úsilí nepodařilo včas uhasit. V roce 1949 byla dostavěna nová pila, ale v roce 1951 bylo veškeré strojní vybavení odvezeno.¹¹³ V současné době probíhá přestavba této pily na lázeňský hotel.

Dominantu obce tvoří kamenný farní kostel svatého Štěpána. Kostel byl vystavěn v roce 1992-4 namísto barokního dřevěného kostela z roku 1765, který při velkém požáru roku 1889 shořel.¹¹⁴ U kostela byl hřbitov, který byl v roce 1978 násilně zlikvidován.

Dále v obci stála fara, hájovna, řada živnostních a průmyslových podniků, převážně dřevařských, a stály zde dvě školy (česká a německá). V obci byl také čilý spolkový a společenský život a několik kulturních spolků.

V roce 1793 žije v Kvildě v padesáti domech 380 obyvatel, v roce 1840 zde stojí 72 domů a žije zde 724 obyvatel. V roce 1930 je to už 1128 obyvatel (z toho pouze 34 Čechů) a stojí tu 150 domů.

Sčítání obyvatel z května 1939 uvádí 1109 obyvatel - z toho pouze dva Čechy – a 176 domů. V roce 1945 v Kvildě ještě žije 1120 obyvatel ve 180 domech. O pět let později, roku 1950,

---

¹¹² Po zrušení sklárny U Pivního hrnce ve Františkově, byly její prostory přebudovány na velkou papírnu, která fungovala až do 30. let 20. století.

¹¹³ srov. VÁVROVÁ (2005), s. 70-73.

¹¹⁴ srov. REICHARDOVI (2004), s. 7.

najdeme v obci pouhých 238 obyvatel a 144 domů.¹¹⁵ Dnes, v roce 2016, v Kvildě žije trvale už jen 136 obyvatel.¹¹⁶

4.3. Bučina (Buchwald) a Knížecí Pláně (Fürstenhut)

Další obce, které se objevují v Klostermannových románech, jsou vesnice Bučina (Buchwald) a Fürstenhut (česky Knížecí Pláně).¹¹⁷

4.3.1. Bučina (Buchwald)

Kategorie:	Obec
Okres:	Prachatice
Součásti obce:	Mühlreutherhäuser (Na Mlýnské Mýtině), Hüttl (Chaloupky)
Důvod zániku:	Hraniční pásmo
Období zániku:	1950-1960 (rok: 1956)
Současný stav:	Zničena zcela - v roce 1992 znovu postavená kaplička a od roku 2004 hotel Alpská Vyhlídka (namísto původního hotelu Pešlova chata)

V druhé polovině 18. století byly položeny základy nejvýše položené obce v Čechách Buchwald (Bučina) (1182 m n. m.). Obec se rozkládala na bývalé Horní Zlaté stezce, která vedla z Kašperských Hor do Finsterau. Před založením Bučiny zde rostl divoký bukový les, který se stal symbolem obce a dal jí jméno.

Rozlehlé území obce Bučina zahrnovalo i další části jako osadu Mühlreutherhäuser (Na Mlýnské Mýtině – lidově nazvaná Froschau) a osadu Hüttl (Chaloupky), ke které patřila i Reichartova pila.

První osadníci přišli na území Bučiny v roce 1790. V roce 1793 se uvádí v Bučině třináct domů a 100 osob. V roce 1820 žilo v obci již 125 osob v 15 domech. Nejvyšší počet obyvatel Bučina dosáhla v roce 1890, kdy jejich 466 obyvatel žilo ve 30 domech. Další roky počet obyvatel klesal. Pamětní kniha Bučiny uvádí v roce 1923 celkem 327 obyvatel a 41 domů.¹¹⁸

¹¹⁵ srov. VÁVROVÁ (2005), s. 32-34.

¹¹⁶ *Obyvatelé Česka* [online]. 2016 [cit. 2016-07-07]. Dostupné z: <http://www.obyvateleceska.cz/prachatice/kvilda/550337>

¹¹⁷ „Kolonie čtyř dřevorubců o dva rozmnožena; v čas plavení dřev deset až dvanáct lidí přivoláno z Dlouhé Vsi, z Bučiny a z Fürstenhutu.“ KLOSTERMANN (2004), s. 12.

¹¹⁸ Podle úředního sčítání v roce 1930 bylo zaznamenáno z 344 obyvatel 316 německých a 29 českých. Češi zde pracovali jako statní zaměstnanci nebo celníci. srov. VÁVROVÁ (2005), s. 114-115.

Od roku 1867 byla Bučina samostatnou obcí a měla svého starostu. Byl zde obecní úřad, celní úřad a oddělení finanční stráže. Stála zde myslivna, hájovna, mlýn, dvě pily, dvě školy a spořitelna. Bučina měla též rušný kulturní život, založeno bylo několik spolků. V této obci se též narodil a žil známý lidový básník Johann Peter.¹¹⁹

Bohoslužby bučínští věřící navštěvovali zpočátku v kostele v Kvildě a od roku 1828 v sousedních Knížecích Pláních. Tam byl vysvěcen dřevěný kostel, který byl v roce 1856 kostelem farním. V roce 1956, deset let po odsunu obyvatel, byl tento kostel vyhozen do povětří.

Bučinské děti chodily nejdříve do školy v Knížecích Pláních, v roce 1869 byla postavena škola i na Bučině. Vyučovalo se zde v německém jazyce. V roce 1937 zde byla otevřena i česká škola, která o rok později byla zase uzavřena z důvodu politické situace.

Na přelomu 19. a 20. století byla Bučina oblíbeným místem pro turisty z Čech i z Bavor. Z Bučiny bylo možné shlédnout panorama Šumavy, podél hranic až k masivu Třístoličníku, při jasném počasí i vzdálené Alpy. V tomto období bylo v obci vystavěno několik hostinců a hotelů.

V roce 1870 přinesla ničivá vichřice i na Bučinu blahobyť. Kůrovec se zde ale šířil neuvěřitelnou rychlostí a tak bylo do Bučiny povoláno mnoho lesních dělníků, hlavně z jižního Tyrolska. Jeden z nich byl Giovanni Zanella, který zde později založil známý hostinec U Tyroláka.

Stály zde dva hotely, hotel Fastner vybudovaný v letech 1932/33 a hotel Pešl)postavený o 6 let později.¹²⁰

Po druhé světové válce v Bučině žilo 273 Němců a 10 Čechů. V následujících měsících přes hranice do Bavorska uprchlo mnoho rodin a během roku 1946 byli zbývající němečtí obyvatelé odsunuti.

Zakázané hraniční pásmo bylo široké několik set metrů.

„Tajná směrnice z 16. srpna 1952 stanovila, že do konce roku 1953 budou zbořeny všechny budovy v zakázaném pásmu s výjimkou těch, které pro své účely hodlá využít Pohraniční stráž. Byla to první velká a rozsáhlá vlna destrukce nemovitostí. Následující výnos ministerstva místního hospodářství ze dne 30. 11. 1956 o demolcích v hraničním pásmu znamenal konec obcí Bučina, Knížecí Pláně a dalších“.¹²¹

¹¹⁹ Johannovi Peterovi byla v Bučině 27. 6. 2015 odhalena již druhá pamětní deska.

¹²⁰ srov. REICHARDOVI (2004), s. 65.

¹²¹ VÁVROVÁ (2005), s. 122.

Jen zázrakem se zachoval Pešlův hotel na Bučině¹²², který se od roku 1951 v rámci zákona o ochraně hranic stal sídlem jedné z rot pohraničního vojska. Po dlouhém chátrání byla budova zrekonstruována a v současné době zde stojí hotel Alpská Vyhlídka.

Kromě starého hotelu Pešl byla v roce 1992 obnovena i kaplička. Tyto dvě stavby je to jediné, co po obci zůstalo.

4.3.2. Knížecí Pláně (Fürstenhut)

Kategorie:	Obec
Součást obce:	Borová Lada
Okres:	Prachatice
Důvod zániku:	Hraniční pásma
Období zániku:	1950-1960 (rok: 1956)
Současný stav:	Zničena zcela - dnes nově opravený hřbitov a postavený penzion Hájenka

Obec Knížecí Pláně vznikla ve výši 1024 m n. m. na česko-bavorském pomezí na holé planině s třemi skalnatými návršími.¹²³

V roce 1792 nechal na místě, tenkrát nazývaném Krásná Rovina (německy Schöne Ebene) kníže Schwarzenberg postavit myslivnu a hájovnu. O sedm let později v roce 1799 dal kníže souhlas k výstavbě nových domků pro 48 dřevařských rodin, které daly základ v roce 1801 k nové vesnici Fürstenhut.

V roce 1820 byla v obci postavena škola a o čtyři roky později dřevěný kostel Svatého Jana Křtitele. Kostel byl v roce 1856 povýšen na farnost a v roce 1864 přestavěn na kamenný kostel.

Fürstenhut spadal nejprve pod správu obce Kynžvart (česky Strážný). Až v roce 1902 zde byl zřízen samostatný obecní úřad s prvním starostou Franzem Tremlem.¹²⁴

Obec se časem rozrůstala, stál zde mlýn, pošta, čtyři hostince, pila a hřbitov.

V roce 1840 v obci stálo 59 domů, ve kterých bydlelo 521 Němců. V dobách největšího rozkvětu, koncem 19. století, zde bylo 66 domů s 638 obyvateli.¹²⁵ V roce 1930 zde žilo 458

¹²² Důvod byl, že hotel byla jediná budova v obci, která patřila Čechům.

¹²³ Český název Knížecí Pláně vychází z označení náhorní roviny. Německý název Fürstenhut vznikl podle pověsti, ve které knížeti Schwarzenbergu při honu vítr na tomto místě odvál klobouk.

¹²⁴ Franz Tremel v obci vlastnil pilu – Tremelsäge (česky Tremlova pila)

¹²⁵ ROUČKA, Zdeněk. *Šumavou Karla Klostermanna: obrazy 1875-1914*. Plzeň: ZR & T, 2008, s. 143.

osob, z toho 8 Čechů. Po druhé světové válce, v prvním poválečném roce značná část obyvatelstva odešla do Německa. V roce 1946 bylo odsunuto posledních 58 obyvatel německé národnosti.¹²⁶

V roce 1947 na Knížecích Pláních žilo ještě 57 českých obyvatel, a i dokonce škola fungovala. Vznik zakázaného hraničního pásma znamenal definitivní zánik obce. V roce 1950 se konala v kostele Svatého Jana Křtitele poslední bohoslužba. V roce 1956 byl kostel odstřelen a s ním byla zdemolována veškerá stavení, kromě jednoho poblíž myslivny, kde byly ustájeny koně a dobytek státních lesů.

V roce 1992 byl díky péči německých rodáků obnoven hřbitov a základy kostela. Stojí zde také památný sloupek s vytesanými šumavskými symboly. Na místě, kde stála hájovna, nyní stojí restaurace Hájenka.¹²⁷

---

¹²⁶ *Knížecí Pláně* [online]. ŠumavaNet.CZ [cit. 2016-07-07]. Dostupné z: <http://www.borovalada.cz/borovalada/fr.asp?tab=snet&id=11065&pt=RE>

¹²⁷ srov. REICHARDOVI (2004), s. 87.

5. Závěr

Šumava je horská oblast na pomezí Čech a Německa, s močály a lesy bez konce. Lidé zde byli vždy skromní a vytrvalí a drželi pohromadě, jinak by na těchto místech nemohli přežít. Obyvatelé Šumavy sváděli každodenně boj o přežití s tvrdými přírodními podmínkami a drsným klimatem. Ale i přes nelítostnou přírodu lidé kraj osídlovali, stavěly své domy a učili se kraj poznávat, rozumět mu, využívat ho a žít v něm – milovali Šumavu a neradi ji opouštěli.

Karel Klostermann tuto oblast Čech a život v ní realisticky ve svých dílech zachycuje a popisuje. Část jeho rodiny z Šumavy pocházela a on sám zde trávil mnoho času. Klostermann byl s Šumavou velmi spjat a čtenář z jeho díla tuto hlubokou lásku k přírodě a k lidem může zřetelně vyčíst – Šumava mu zůstala věčným a vděčným zdrojem inspirace pro jeho literární tvorbu.

Šumavu, kterou Klostermann v románech *Ze světa lesních samot* a *V ráji šumavském* popisuje, dnes již v této podobě neexistuje. Po velkém rozkvětu koncem 19. století a částečném útlumu rozkvětu v prvních desetiletích 20. století tuto oblast po druhé světové válce v roce 1945 těžký osud. Obyvatelstvo německé národnosti bylo odsunuto a vyhnáno ze svých obydlí. Jelikož většina obcí v tomto regionu byla právě Němci obydlena, Šumava se po jejich odsunu takřka vyprázdnila. Prázdné domy byly dosídlovány novými obyvateli z Čech, ze Slovenska, z Rumunska a z Bulharska. Tito lidé ale nebyli zvyklí na životní podmínky dané tvrdou horskou přírodou a drsným klimatem a proto po krátké době opět odcházeli a přicházeli noví osídlenci, z nichž většina z nich kraji nikdy opravdu nepřišla.

Další ránu zasadilo Šumavě znárodnění v roce 1948 a kolektivizace vesnice v padesátých letech. Tragičtější osud postihl některé obce v čase budování železné opony. V té době byly celé osady a vesnice hlavně podél státní hranice zbořeny a srovnány se zemí. Tímto způsobem zmizelo z krajiny ca. 100 osad, například: Hrabická Lada, Paseky, Polka, Šindlov, Švajglova Lada, Zahrádky, Pravětínská Lada, Slatina, Březová Lada, Světlé Hory, Stodůlky, Knížecí Pláně a Bučina a další.

Rozdíl v počtu zbývajících obyvatel byl enormní. Výzkum Národního parku Šumava uvádí, že například v obcích Kvilda, Horská Kvilda, Modrava, Prášíly a Srní bylo v roce 1890 více než

32 obyvatel na km² a v roce 2001 se čísla pohybují pouze kolem 2 obyvatel na km².¹²⁸ Celkově Šumava ztratila v období mezi 1930-1950 celkem 2/3 svého obyvatelstva.

Nemizeli ale jen vesnice, celá krajina se změnila – káceli se lesy a ničili zamokřené remízy. Šumava ztratila svou zemědělskou a hospodářskou funkci. Od 50. let 20. století se Šumava stala v podstatě takřka uzavřená oblast. Nastala pro ní dlouhá temná doba...

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 se Šumava pomalu začínala zase zotavovat. Různé spolky německých rodáků a českých obyvatel se zapojily do obnovy Šumavy.¹²⁹ Na místech zaniklých obcí byly postaveny památníky, kapličky a kříže.¹³⁰

V roce 1991 vznikl na ochranu životního prostředí Národní park Šumava (NPŠ). Důvodem pro vznik NPŠ byla ochrana naprosto unikátní a nedotčené oblasti, která vznikem hraničního pásma, zůstala víceméně neporušená. Tento jedinečný přírodní celek fauny a flory se v této formě a rozsahu nikde jinde v Čechách už nevyskytuje.

Krajina obyvatelům Šumavy poskytuje opět možnost obživy. Na Šumavu se vrátil i turismus, byly nově postaveny nebo obnoveny hostince a hotely, upravený a nově vybudovány cesty a stezky pro turisty a cyklisty a pro lyžaře běžecké tratě. Rekreační význam Šumavy stoupá a z Šumavy se v posledních pár letech stala nejvíce se rozvíjející oblast cestovního ruchu v ČR.

Cílem mé bakalářské práce bylo ukázat vývoj této oblasti na vzorku vybraných lokalit. Kultivovaná a hospodářsky prosperující oblast zmizela a trvalo dlouho, než se po mnoha desetiletích úpadku po druhé světové válce zapamatovala a zotavila. Ze staré Šumavy se dochovali jen knihy, fotografie a zůstalo pár původních obyvatel. Klostermannova Šumava už ale definitivně zmizela.

---

¹²⁸ PERLÍN, Radim a Ivan BIČÍK. *Lokální rozvoj na Šumavě: Závěrečná publikace shrnující výsledky projektu Analýza vývoje Národního parku Šumava za období uplynulých 15 let* [online]. Správa NP a CHKO Šumava, 2010, s. 20. [cit. 2016-07]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/10/3118-sbornik4_lokalnirozvoj.pdf

¹²⁹ Deutscher Böhmerwaldbund e.V., Der Verein der heimattreuen Böhmerwäldler, Der Böhmerwaldheimatkreis Prachatitz e.V., Böhmerwaldbund Oberösterreich, Die Sudetendeutsche Landsmannschaft a další

¹³⁰ V roce 1992 znovupostavená kaple sv. Michala na Bučině, opravený křížek u cesty z Bučiny na Kvildu, v roce 2015 pomník Johanna Petera na Bučině, v roce 1992 obnoven hřbitov a postaven kříž na Knížecích Planích, obnovený pomník padlým v 1. světové válce z farnosti Knížecí Pláně, nově umístěný pomník na Březníku Horváthu Václavu, pomník padlým a náhrobek rodu Strunzů na hřbitově na Kvildě a další

Bibliografie

Primární literatura

KLOSTERMANN, Karel. *V ráji šumavském*. V nakl. Rebstöck vyd. 2. Sušice: Radovan Rebstöck, 2012.

KLOSTERMANN, Karel. *Ze světa lesních samot*. V nakl. Dr. Rebstöck vyd. 2. Sušice: Radovan Rebstöck, 2014.

Sekundární literatura

BAŠTA, Antonín. *Průvodce Šumavou*. Praha: Průvodce Československého Kompasu, 1923.

COUFALOVÁ, Iveta. *Zázraky ze světa lesních samot. Dějiny a současnost*. 2006, č. 12, s. 11. Dostupný také z: <http://dejiny.nln.cz/archiv/2006/12/zazraky-ze-sveta-lesnich-samot>.

DVOŘÁK, Gerold. *Několik dat a poznámek ke Karlu Faustinu Klostermannovi (1848-1923), k jeho životu a dílu* [online]. 1998, [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: http://www.kohoutikriz.org/data/w_klost.php.

GAZL, Martin (ed.). *Kohoutí kříž: 'S Hohnakreiz: ozvěny německé lyriky ze Šumavy*. V tomto uspořádání 1. vyd. Překlad Jan Mareš. Praha: BB art, 2003.

KLOSTERMANN, Karel. *Vzpomínky na Šumavu: kniha pamětí*. Vyd. 2. Strakonice: Hrad, 2006.

KLOSTERMANN, Karel. *Vzpomínky na Šumavu II: sbírka rozptýlených pamětí*. Vyd. 1. a 2. Editor Jaroslava Janáčková, Petr Šimák, Ondřej Fibich. Překlad Max Regal. Strakonice: Hrad, 2012.

KRICKL, Max. *Z dějů Horské Kvildy*. In: Kohoutí kříž [online]. Jihočeská vědecká knihovna 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: http://www.kohoutikriz.org/data/w_krick.php.

LUKSCH, Josef. *Vznik a místní popis obce Horská Kvilda*. In: Kohoutí kříž [online]. Jihočeská vědecká knihovna 2001-2016 [cit. 2016-07-26]. Dostupné z: http://www.kohoutikriz.org/data/w_luksf.php.

KAVALE, Jan a Bohuslav BISINGER. *Příběhy potoků a řek Šumavy*. Klatovy: [nakladatel není známý], 2015.

KUNCL, Petr. *Tam na Šumavě: kronika šumavské obce Horská Kvilda*. Břasy: Petr Kunc, 2014.

MAIDL, Václav. *Deutschgeschriebene Literatur des Böhmerwaldes*. In: MAIDL, Václav (Hrsg.). *Aus dem Böhmerwald: Deutschsprachige Erzähler*. 1. Aufl. Pasov: Verlag Karl Stutz, 1999.

MAREŠ, Jan. *Was ist Böhmerwaldliteratur? - Co je to šumavská literatura?*. In: Kulturregion Goldener Steig. Aufsätze zur Ausstellung. - Kulturní oblast Zlatá stezka. Příspěvky k výstavě / Mnichov: Adalbert Stifter Verein, 1995.

NEUMANN, Jiří. *Šumava: zajímavosti o lidech, přírodě a řemeslech*. Líbeznice: Víkend, 2009, s. 190-196.

PERLÍN, Radim a Ivan BIČÍK. *Lokální rozvoj na Šumavě: Závěrečná publikace shrnující výsledky projektu Analýza vývoje Národního parku Šumava za období uplynulých 15 let* [online]. Správa NP a CHKO Šumava, 2010, s. 188 [cit. 2016-07]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/10/3118-sbornik4_lokalnirozvoj.pdf.

PEŠTA, Jan. *Encyklopedie českých vesnic: vesnické památkové rezervace, zóny a ostatní památkově hodnotná vesnická sídla v Čechách*. Praha: Libri, 2004.

REGAL, Max. *Život a dílo Karla Klostermanna*. Praha: Jos. R. Vilímek, 1926.

REICHARDT, Jan a REICHARDOVÁ, Blanka. *Stará Šumava: Pláně a Povydrí - Der alte Böhmerwald: die Gefilde und das Widratal*. Praha: Honza Reichardt, 2004.

REICHARDOVI, Jan a Blanka. *Kvildsko* [online]. (2005 – 2011). [cit. 2016-08-01]. Dostupné z: <http://www.stara-sumava.cz/kvildsko/kvildskohl.htm>.

ROUČKA, Zdeněk. *Šumavou Karla Klostermanna: obrazy 1875-1914*. Plzeň: ZR & T, 2008.

VÁVROVÁ, Jaroslava. *Kapitoly z minulosti Kvildy*. 2., rozš. vyd. Kvilda: Jaroslava Vávrová, 2005.

Internetové zdroje

Březník / Pürstlink [online]. Zdeněk Šmída, 2016 [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: http://www.sumava-modravsko.cz/osady-a-samoty/breznik-breznicke-a-luzenske-udoli/cs_CZ-191436.html.

Březník / Pürstlink [online]. Zaniklé obce a objekty, 2016 [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=3243>.

Horská Kvilda / Innergefild. [online]. Zaniklé obce a objekty, 2016 [cit. 2016-06-17]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=10183>.

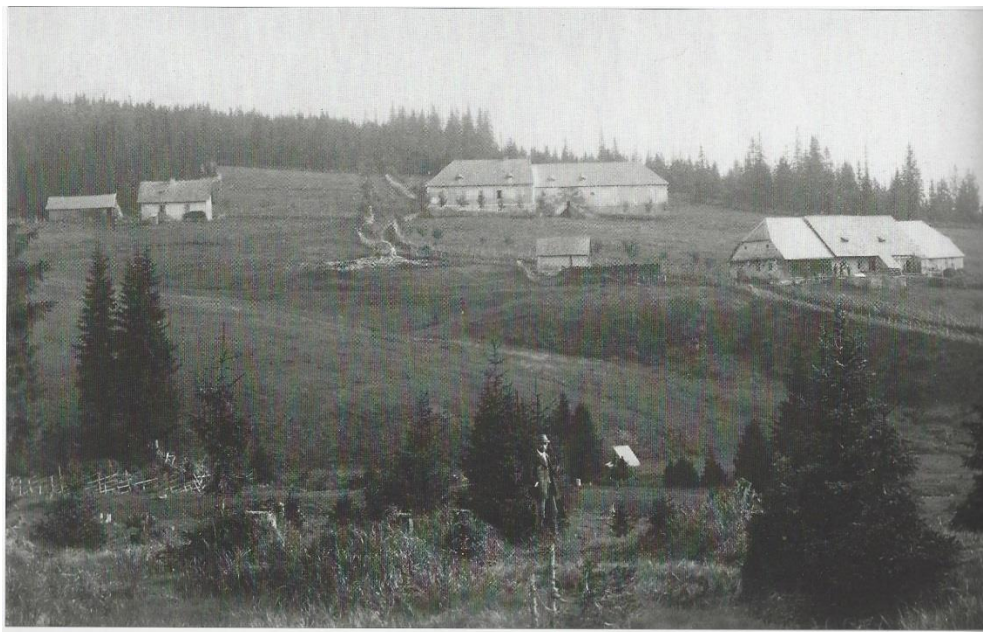
Knížecí Pláně [online]. ŠumavaNet.CZ [cit. 2016-07-07]. Dostupné z: <http://www.borovalada.cz/borovalada/fr.asp?tab=snet&id=11065&pt=RE>.

SEV Horská Kvilda [online]. Národní park Šumava, 2016 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/5785/9784/clanek/>.

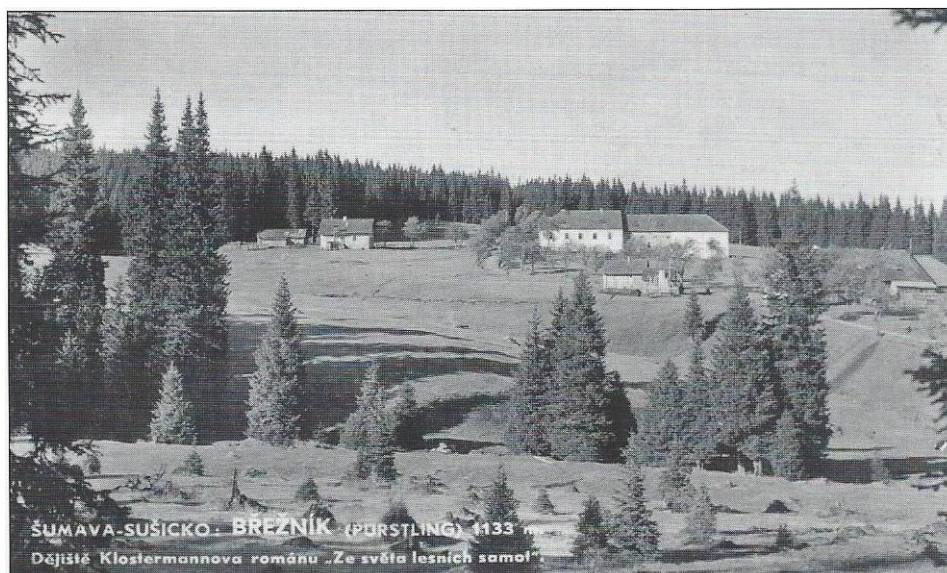
Obyvatelé Česka [online]. 2016 [cit. 2016-07-07]. Dostupné z: <http://www.obyvateleceska.cz/klatovy/horsk%C3%A1-kvilda/542091>.

Příloha - Fotografie

Březník – Pürstling

Obrázek 1: pohled na březnickou hájovnu a na myslivnu nad ní v roce 1883 ¹³¹

Obrázek 2: Březník v roce 1934 ¹³²

¹³¹ ROUČKA, Zdeněk. Šumavou Karla Klostermanna. Obrazy 1875-1914. Plzeň: 2008. s. 110.

¹³² REICHARDT, Jan a REICHARDTOVÁ, Blanka. Stará Šumava: Pláně a Povydrí = Der alte Böhmerwald: die Gefilde und das Widratal. Praha: 2004. s. 133.

Obrázek 3: Chátrající myslivna a vlevo budovy rotý Pohraniční strážé v době totality 1948-89¹³³

Obrázek 4: Březník v roce 1996 ¹³⁴

¹³³ Březník. Získáno 20. 07. 2016 z: Zaniklé obce: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=185892>

¹³⁴ REICHARDOVI (2004), s. 292.

Obrázek 5: Březník krátce po otevření hraničního pásma v roce 1991 ¹³⁵

Obrázek 6: Březnická hájovna v roce 2002 po rekonstrukci ¹³⁶

¹³⁵ Březník. Získáno 20. 07. 2016 z: Zaniklé obce a objekty: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=24812>

¹³⁶ Tamtéž.

Kvilda – Aussergefild

Obrázek 7: Kvilda od jihu s kaplí sv. Jana Nepomuckého v r. 1886 ¹³⁷

Obrázek 8: Kvilda od jihu s kaplí sv. Jana Nepomuckého v r. 1932 ¹³⁸

---

¹³⁷ REICHARDOVI (2004), s. 10.

¹³⁸ Tamtéž, s. 10.

Obrázek 9: Kvilda od jihu v r. 2004 ¹³⁹

Obrázek 10: Kvilda od jihu v r. 2016 ¹⁴⁰

---

¹³⁹ Tamtéž, s. 260.

¹⁴⁰ Soukromý archiv K. Wunderlin

Obrázek 11: Pila Adolfa Strunze v r. 1886 ¹⁴¹

Obrázek 12: Pila Adolfa Strunze v r. 1930 ¹⁴²

---

¹⁴¹ REICHARDOVI (2004), s. 32.

¹⁴² Tamtéž, s. 33.

Obrázek 13: Pila Adolfa Strunze v r. 2004 ¹⁴³

Obrázek 14: Pila Adolfa Strunze v r. 2016 ¹⁴⁴

---

¹⁴³ Tamtéž, s. 259.

¹⁴⁴ Soukromý archiv K. Wunderlin

Obrázek 15: Pila Adolfa Strunze v r. 2008 ¹⁴⁵

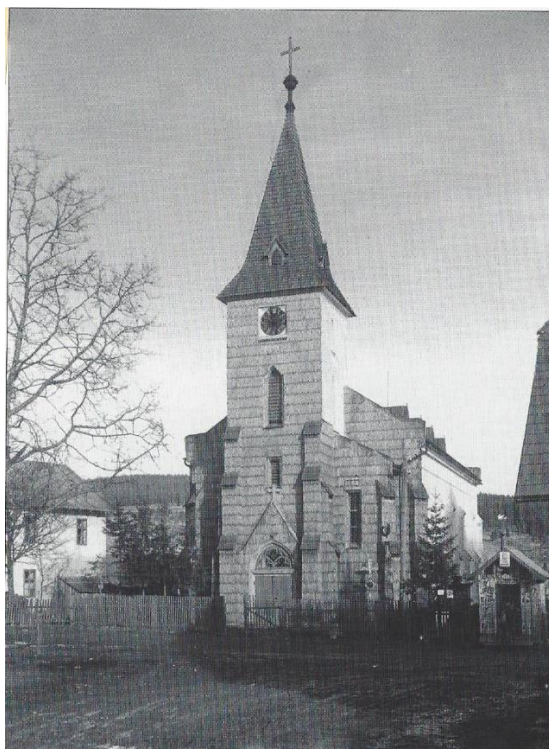
Obrázek 16: Pila Adolfa Strunze červenec 2016 ¹⁴⁶

¹⁴⁵ *Kvilda*. Získáno 20. 07. 2016 z: Zaniklé obce: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=82657>

¹⁴⁶ Soukromý archiv K. Wunderlin

Obrázek 17: Původní dřevěný kostel sv. Štěpána v r. 1886 ¹⁴⁷

Obrázek 18: Kamenný kostel sv. Štěpána v r. 1930 ¹⁴⁸

---

¹⁴⁷ REICHARDOVI (2004), s. 26.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 27.

Obrázek 19: Kamenný kostel sv. Štěpána v r. 2016 ¹⁴⁹

Obrázek 20: Hostinec U pramenu Vltavy v r. 1923 ¹⁵⁰

---

¹⁴⁹ Soukromý archiv K. Wunderlin

¹⁵⁰ REICHARDOVI (2004), s. 257.

Obrázek 21: Starý Hostinec U pramenu Vltavy nyní Informační středisko Kvilda v r. 2004 ¹⁵¹

Obrázek 22: Informační středisko Kvilda v r. 2016 ¹⁵²

¹⁵¹ Tamtéž, s. 257.

¹⁵² Soukromý archiv K. Wunderlin

Horská Kvilda – Innergefild

Obrázek 23: Původní Pollaufův hostinec v Horské Kvildě z roku 1920 ¹⁵³

Obrázek 24: Interiér Pollaufova hostince před vyhořením v r. 1937 ¹⁵⁴

---

¹⁵³ REICHARDOVI (2004), s. 42.

¹⁵⁴ KUNCL (2014), s. 70.

Obrázek 25: Pollaufův hostinec z r. 1938 ¹⁵⁵

Obrázek 26: Pollaufův hostinec nyní nově jako Hotel Rankl ¹⁵⁶

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 264.

¹⁵⁶ Soukromý archiv K. Wunderlin

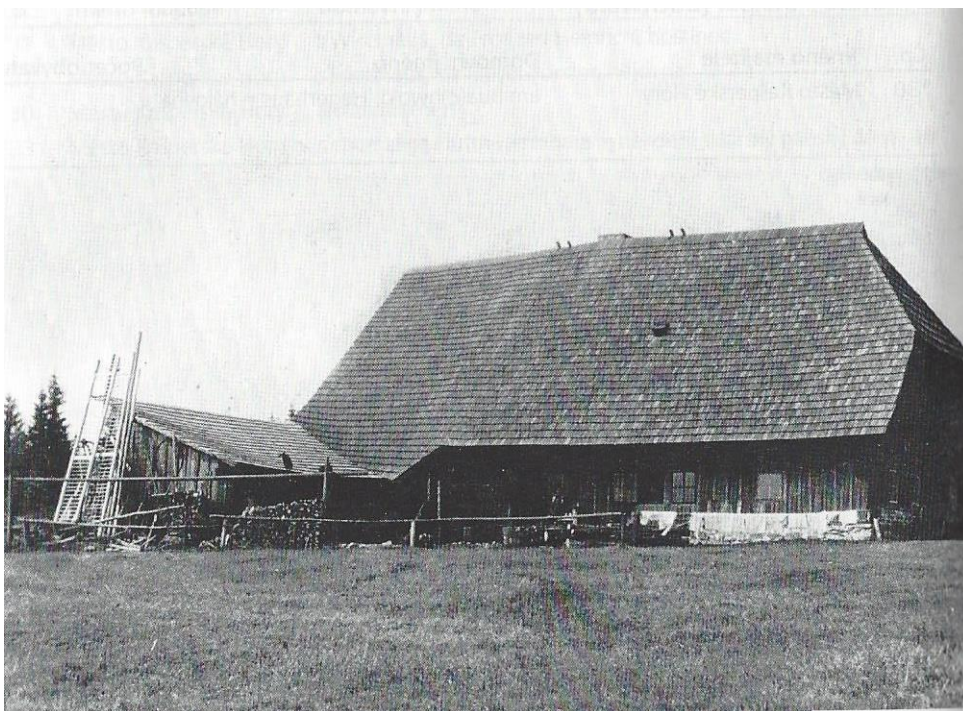
Obrázek 27: Škola v Horské Kvildě r. 1909 ¹⁵⁷

Obrázek 28: Bývalá budova školy, nyní Středisko environmentální výchovy Horská Kvilda ¹⁵⁸

¹⁵⁷ REICHARDOVI (2004), s. 44.

¹⁵⁸ SEV Horská Kvilda [online]. Národní park Šumava, 2016 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/5785/9784/clanek/>

Obrázek 29: Stavení, kde bydlel a hospodařil legendární Rankl Sepp ¹⁵⁹

Obrázek 30: Zbytky domu na Ranklově z r. 2008 ¹⁶⁰

¹⁵⁹ KUNCL (2014), s. 36,

¹⁶⁰ Ranklov. Získáno 2.08.2016 z: Zaniklé obce a objekty: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=76132>

Obrázek 31: Turnerova chata z r. 1922 ¹⁶¹

Obrázek 32: Spáleniště Turnerovy chaty z r. 1932 ¹⁶²

¹⁶¹ REICHARDOVI (2004), s. 308.

¹⁶² KAVALE, Jan a Bohuslav BISINGER. *Příběhy potoků a řek Šumavy*. Klatovy: [nakladatel není známý], 2015, s. 19.

Obrázek 33: Turnerova chata z r. 2002 ¹⁶³

Obrázek 34: Turnerova chata v r. 2015 ¹⁶⁴

¹⁶³ REICHARDOVI (2004), s. 308.

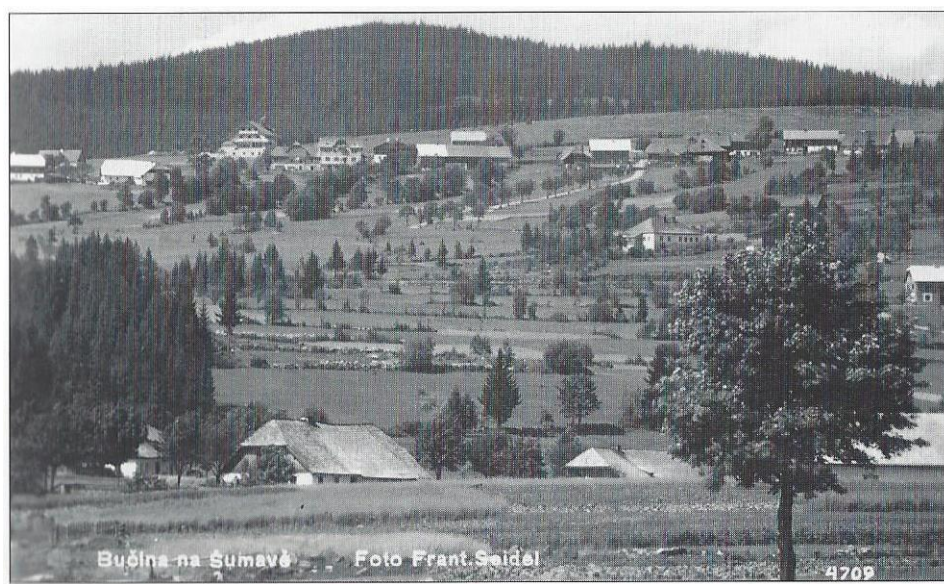
¹⁶⁴ *Turnerova chata*. Získáno 2.08.2016 z Jetík.info: <http://www.jetik.info/misto/reka-vydra/>

Bučina – Buchwald

Obrázek 35: Bučina (Buchwald) od Knížecích Plání kolem r. 1900 ¹⁶⁵

Obrázek 36: Bučina od Knížecích Plání (v pozadí hotel Pešlova chata) v r. 1938 ¹⁶⁶

¹⁶⁵ ROUČKA (2008), s. 138.

¹⁶⁶ REICHARDOVI (2004), s. 75.

Obrázek 37: Rozcestí na Bučině směr Knížecí Pláně v r. 1935 ¹⁶⁷

Obrázek 38: Rozcestí na Bučině v r. 2001 ¹⁶⁸

---

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 274.

¹⁶⁸ REICHARDOVI, Jan a Blanka. *Kvildsko* [online]. (2005 – 2011). [cit. 2016-08-01]. Dostupné z: <http://www.stara-sumava.cz/kvildsko/kvildskohl.htm>

Obrázek 39: Hotel Zur Alpенаussicht (Alpsá Vyhľadka) od Franze Fastnera z r. 1936 ¹⁶⁹

Obrázek 40: Místo, kde stál hotel Zur Alpенаussicht v r. 2004 ¹⁷⁰

¹⁶⁹ REICHARDOVI (2004), s. 275.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 275.

Obrázek 41: Hotel Pešlova chata z r. 1938 ¹⁷¹

Obrázek 42: Hotel Pešlova chata v r. 1999 ¹⁷²

¹⁷¹ *Hotel Pešlova chata*. Získáno 2.08.2016 z: Zaniklé obce a objekty:
<http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=527>

¹⁷² Tamtéž.

Obrázek 43: Pešlova chata dnes v r. 2015 Hotel Alpská vyhlídka ¹⁷³

Obrázek 44: Hotel Alpská vyhlídka v r. 2015 ¹⁷⁴

---

¹⁷³ *Hotel Alpská vyhlídka*. Získáno 2.08.2016 z: <https://www.firmy.cz/detail/12786794-hotel-alpska-vyhliodka-kvilda-bucina.html>

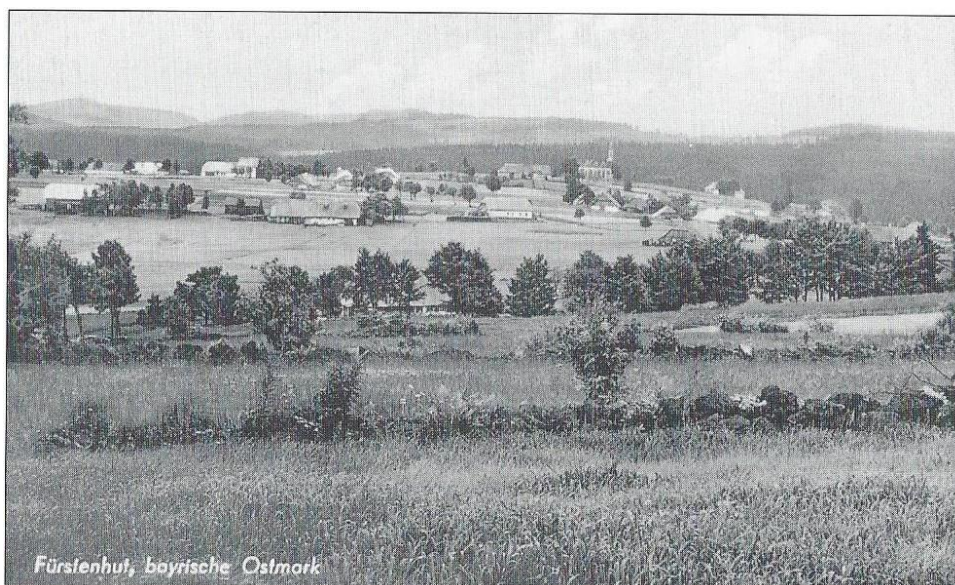
¹⁷⁴ Soukromý archiv K. Wunderlin

Knížecí Pláně – Fürstenhut

Obrázek 45: Pohled na Knížecí Pláně kolem r. 1900 ¹⁷⁵

Obrázek 46: Knížecí Pláně od Bučiny v r. 1943 ¹⁷⁶

---

¹⁷⁵ ROUČKA (2008), s. 142.

¹⁷⁶ REICHARDOVI (2004), s. 91.

Obrázek 47: Pohled na kostel, vpravo fara a hostinec Johanna Pöschla v r. 1930 ¹⁷⁷

Obrázek 48: Tentýž pohled v r. 2004 ¹⁷⁸

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 89.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 279.

Obrázek 49: Kostel sv. Jana Křtitele v na Knížecích Pláních kolem r. 1883 ¹⁷⁹

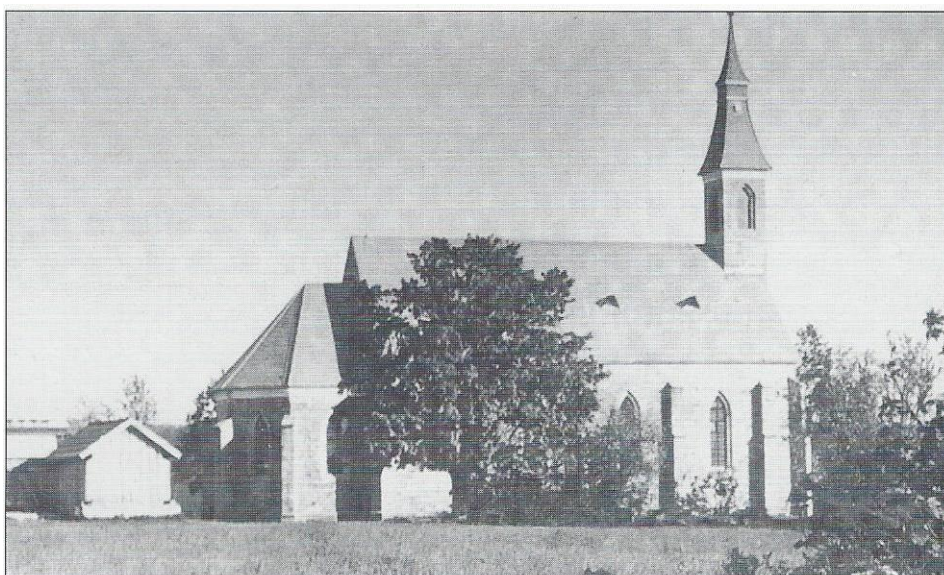
Obrázek 50: Kostel po zásahu blesku v r. 1912 ¹⁸⁰

---

¹⁷⁹ ROUČKA (2008), s. 145.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 147.

Obrázek 51: Opravený kostel po vyhoření (1912) v r. 1930 ¹⁸¹

Obrázek 52: Pohled na místo, kde dřív stál kostel v r. 2004 ¹⁸²

---

¹⁸¹ REICHARDOVI (2004), s. 278.

¹⁸² Tamtéž, s. 278.

Obrázek 53: Hájenka Knížecí Pláně z r. 1902 ¹⁸³

Obrázek 53: Penzion Hájenka v r. 2015 ¹⁸⁴

---

¹⁸³ *Hájenka Knížecí Pláně*: Historie. [online]. [cit. 2016-12-7]. Dostupné z: <http://www.knizeciplane.cz/hajenka/historie.asp>

¹⁸⁴ Tamtéž.